

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Σχολή Σ.Δ.Ο.
Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ. (ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕ ΤΑ G.I.S.)
«ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΛΑΓΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

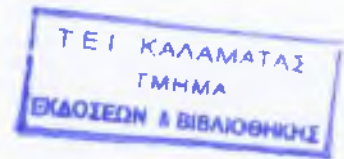
A.M. : 2001173

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΒΥΘΟΥΛΚΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

- ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΝΟΕΜΒΡΗΣ 2008 -

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΜΕΡΟΣ Α΄	11
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.....	12
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	12
1.1. Πολιτισμός	12
1.2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Πολιτισμός.....	13
1.3. Βασικές Έννοιες του Πολιτισμού.....	15
1.4. Πολιτιστική Πολιτική.....	16
1.5. Μέσα Πολιτιστικής Πολιτικής.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.....	19
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	19
2.1. Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη.....	19
2.2. Πολιτιστική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	20
2.3. Οι Δημοτικές επιχειρήσεις στην υπηρεσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	22
ΜΕΡΟΣ Β΄	25
Ο ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.....	26
Ο ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.....	26
1.1. Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας.....	26
1.1.1. Η οικονομία του Ν. Αιτωλοακαρνανίας	27
1.2. Ιστορική Αναδρομή του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	28
1.2.1. Το Μεσολόγγι και η περιοχή του στην ιστορία.....	28
1.2.2. Αρχαιότητα.....	29
1.2.3. Οι Ρωμαϊκοί και Βυζαντινοί Χρόνοι.....	30
1.2.4. Η Οθωμανική κυριαρχία στην Αιτωλοακαρνανία.....	31
1.2.5. Το Μεσολόγγι και η Επανάσταση του 1821.....	33
1.2.6. Το Μεσολόγγι στον εικοστό αιώνα (20ο).....	35

1.2.7. Ο δήμος Μεσολογγίου σήμερα.....	36
1.2.8. Η δομή του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.....	39
ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.....	39
2.1. Φορείς πολιτιστική πολιτική.....	39
2.2. Φορείς πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	40
ΜΕΡΟΣ Γ΄.....	41
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.....	42
ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.....	42
1.1. Οι πνευματικοί άνθρωποι της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	42
1.1.1.Οι πέντε Μεσολογγίτες Πρωθυπουργοί.....	42
1.1.2. Παλαιότεροι Μεσολογγίτες Ποιητές και Πεζογράφοι.....	41
1.1.3. Σύγχρονοι Μεσολογγίτες Καλλιτέχνες:.....	44
1.1.4. Σύγχρονοι Μεσολογγίτες Συγγραφείς:.....	44
A. Επετειακές – Εορταστικές εκδηλώσεις του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	44
1.2. Εορτές Εξόδου.....	44
1.2.1. Ιστορική αναφορά.....	44
1.2.2.Παρουσίαση.....	45
1.2.3.Δαπάνες Εορτών Εξόδου.....	47
1.3. Το πανηγύρι του Αη – Συμιού.....	48
1.3.1.Ιστορική Αναφορά.....	48
1.3.2. Παρουσίαση.....	48
B. Πνευματικές – εκπαιδευτικές πολιτιστικές δραστηριότητες Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	50
1.4. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.....	50
1.4.1. Ίδρυση και λειτουργία του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ).....	50

1.4.2. Σύσταση – Σκοπός.....	51
1.4.3. Υπηρεσίες – Δραστηριότητες.....	51
1.4.4. Δικαίωμα εγγραφής – Εγγραφή παιδιών.....	52
1.4.5. Στελέχωση Προσωπικού.....	55
1.4.6. Μαθήματα του ΚΔΑΠ.....	55
1.4.6. Συντονισμός – Εποπτεία – Στέγαση.....	56
1.5. Μαζικός Αθλητισμός.....	57
1.5.1. Γενική παρουσίαση του προγράμματος του Μαζικού Αθλητισμού.....	57
1.5.2. Άσκηση στην Προσχολική Ηλικία.....	57
1.5.3. Άσκηση στην Εφηβική Ηλικία.....	58
1.5.4. Άθληση και Γυναίκα.....	59
1.5.5. Άσκηση στην Τρίτη Ηλικία.....	59
1.5.6. Άσκηση ατόμων με ειδικές ανάγκες – Άσκηση στα κέντρα ψυχικής υγείας.....	60
1.6. Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος».....	62
1.6.1. Ιστορική αναφορά – Ίδρυση.....	62
1.6.2. Δραστηριότητες «Διέξοδος» γενικά.....	62
1.6.3. Μορφωτικά προγράμματα.....	63
1.6.4. Προηγούμενες μουσικές εκδηλώσεις.....	65
1.7. Βυρωνική Εταιρεία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	65
1.7.1. Ιστορική αναφορά – ίδρυση.....	65
1.7.2. Παρουσίαση.....	66
1.8. Κινηματογραφική Λέσχη Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	67
1.8.1. Ιστορική αναφορά.....	67
1.8.2. Παρουσίαση.....	67
1.9. Χορευτικό Τμήμα Πνευματικού Κέντρου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.....	68
1.9.1. Παρουσίαση.....	68
Γ. Ψυχαγωγικές Εκδηλώσεις του Δήμου Μεσολογγίου.....	71
1.10. Το Μεσολογγίτικο Καρναβάλι.....	71
1.10.1. Παρουσίαση.....	71
1.11. Ναυτική Εβδομάδα.....	72
1.11.1. Παρουσίαση.....	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.....	73
ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	
ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	73
2.1. Ο Κήπος των Ηρώων.....	73
2.1.1. Ιστορική αναφορά.....	73
2.1.2. Παρουσίαση.....	73
2.2. Παλαιό Δημαρχείο – Πινακοθήκη Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης	74
2.2.1. Ιστορική αναφορά.....	74
2.2.2. Παρουσίαση.....	74
2.3. Το Μουσείο Κωστή Παλαμά.....	77
2.3.1. Παρουσίαση.....	77
2.4. Το Μουσείο της Οικογένειας Τρικούπη.....	78
2.4.1. Παρουσίαση.....	78
2.5. Το Σπίτι του Ιωάννη Τρικούπη.....	79
2.5.1. Παρουσίαση.....	79
2.6. Το Σπίτι του Ραζή – Κότσικα.....	80
2.6.1. Ιστορική αναφορά.....	80
2.6.2. Παρουσίαση.....	81
2.7. Το Μουσείο Μπάϋρον.....	82
2.7.1. Παρουσίαση.....	82
2.8. Βάλβειος Βιβλιοθήκη.....	83
2.8.1. Παρουσίαση.....	83
2.9. Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης Χρήστου και Σοφίας Μοσχανδρέου.....	84
2.9.1. Ιστορική Αναφορά.....	84
2.9.2. Παρουσίαση.....	85
2.10. Λαογραφικό Μουσείο.....	86
2.10.1. Παρουσίαση.....	86
2.11. Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο.....	87
2.12. Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός.....	88
2.12.1. Παρουσίαση.....	88
2.13. Το Ξενοκράτειο.....	89
2.13.1. Ιστορική αναφορά.....	89
2.13.2. Παρουσίαση.....	90

ΜΕΡΟΣ Δ΄	92
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	
(Γ.Σ.Π. – G.I.S.)	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	93
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	
(Γ.Σ.Π. – G.I.S.)	93
1.1. Ορισμός των Γ.Σ.Π.	93
1.2. Βασικά χαρακτηριστικά των Γ.Σ.Π.	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	96
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ – ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ Γ.Σ.Π.	
ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	96
2.1. Βασικά στοιχεία για το σχεδιασμό εφαρμογών.	96
2.2. Παραγωγοί Θεματικοί Χάρτες από την Εφαρμογή Πολεοδομία	
– Κτηματολόγιο	97
2.2.1. Δημιουργία και Διαχείριση Ιστορικών Κέντρων και	
Αρχαιολογικών Χώρων. Αρχείο Παραδοσιακών κτηρίων.	97
2.2.2. Μειονεκτικές Προεκτάσεις της Χαρτογραφίας και των Γ.Σ.Π.....	99
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	100
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	102
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	103
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πτυχιακή μας εργασία έχει ως στόχο της να παρουσιάσει τη διαρκή ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του δήμου Μεσολογγίου, της πρωτεύουσας δηλαδή του Νομού Αιτωλοακαρνανίας, όπως αυτή εξελίσσεται την τελευταία πενταετία (2003-2008).

Πιο συγκεκριμένα, η εργασία αποτελείται από τα ακόλουθα τέσσερα (4) μέρη:

- 1) Στο Α΄ Μέρος, επιχειρήσαμε μία προσέγγιση της έννοιας του Πολιτισμού και της Πολιτιστικής Πολιτικής σε Τοπικό Επίπεδο.
- 2) Στο Β΄ Μέρος, ακολούθησε παρουσίαση του δήμου Μεσολογγίου καθώς επίσης των φορέων που ασκούν την Πολιτιστική Πολιτική στο δήμο.
- 3) Στο Γ΄ Μέρος, παρουσιάστηκαν, οι Πολιτιστικές Δραστηριότητες που αναπτύσσει σε ετήσια βάση, όπως και οι Πολιτιστικές Υποδομές που κοσμούν την πόλη και συμβάλλουν επιπρόσθετα στην πολιτιστική ανάπτυξή της.
- 4) Στο Δ΄ Μέρος, έγινε μία αναφορά στο Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (ΓΣΠ – GIS) που χρησιμοποιείται στην παρουσίαση των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων του δήμου Μεσολογγίου.

Η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε για την εκπόνηση αυτής της εργασίας στηρίχθηκε σε πρωτογενείς πηγές με συνεντεύξεις εκπροσώπων διαφόρων φορέων και σε δευτερογενείς πηγές με χρήση βιβλιογραφίας και δημοσιευμένα άρθρα στο Διαδίκτυο.

Συμπεράσματα:

Στο Δήμο Μεσολογγίου, ο οποίος ανέκαθεν παρουσίαζε σημαντική πολιτιστική δραστηριότητα, παρατηρείται μία συνεχής αύξηση πολιτιστική. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι Δημοτικές αρχές της πόλης έχουν ευαισθητοποιήσει τους δημότες, με αποτέλεσμα την επιθυμία συμμετοχής και διεξαγωγής πολιτιστικών δρώμενων αλλά και την οικονομική επικουρία με τη μορφή χορηγιών.

Στις ελλειπείς κρατικές επιχορηγήσεις έχει προστεθεί τα τελευταία έτη οικονομική ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

- Παραμένει πάντως ανεπαρκής η εξασφάλιση οικονομικών πόρων.
- Οι Πολιτιστικές Υποδομές δεν είναι – στο σύνολό τους – ικανοποιητικές ως προς την συντήρηση και τον αριθμό τους.
- Ελλιπής διαφήμιση και προβολή των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Δήμου εντός και εκτός της πόλεως.
- Μικρή ενίσχυση των καλλιτεχνικών και πνευματικών δημιουργιών από τις Δημοτικές αρχές.
- Χρειάζεται άμεση αποκατάσταση κτηρίων της πόλης που, αποτελούν απεικόνιση του νεοελληνικού πολιτισμού και, δυστυχώς, έχουν αφεθεί στη φθορά του χρόνου.

Προτάσεις:

- Αύξηση κονδυλίων που διατίθενται από το Κράτος στο Δήμο, σε ότι αφορά στις πολιτιστικές δραστηριότητες.
- Εξεύρεση και άλλων οικονομικών χορηγών από επιχειρήσεις ή εμπόρους για την καλύτερη δυνατή διοργάνωση των πολιτιστικών δρώμενων.
- Άσκηση πολιτιστικής πολιτικής με συντονισμένες ενέργειες μεταξύ των κεντρικών και τοπικών φορέων πολιτιστικής διοίκησης για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.
- Συντονισμένη διαφήμιση και προβολή των Πολιτισμικών Δραστηριοτήτων του Δήμου, με στόχο την προσέλκυση ενδιαφέροντος πολιτών αλλά και χορηγών ιδιωτών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο άνθρωπος, έχοντας έμφυτη την ανάγκη συνύπαρξης και συμβίωσης με άλλους ανθρώπους συγκρότησε κοινωνίες και, κατ' επέκταση, πόλεις. Μέσα σε αυτές αναπτύχθηκε ο πολιτισμός, το σύνολο δηλαδή των εθίμων και των παραδόσεων, των αξιών και των γνώσεων που χαρακτηρίζουν το ανθρώπινο πνεύμα και κληρονομούνται από γενιά σε γενιά. Εύλογα λοιπόν οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι οι εκδηλώσεις πολιτισμού είναι στοιχείο απαραίτητο σε κάθε ανθρώπινη κοινωνία, καθώς μέσα από αυτές ο άνθρωπος ανυψώνεται πνευματικά.

Η πτυχιακή μας εργασία που έχει ως θέμα της «*Η ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Δήμου Μεσολογγίου και αναφορά στα G.I.S*» εστιάζεται στην ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, όπως αυτές οργανώνονται και υλοποιούνται στη πόλη του Μεσολογγίου.

Στόχος μας είναι να προβάλλουμε τις συντονισμένες ενέργειες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την πρακτική παρουσίαση του πολιτισμού σε Τοπικό Επίπεδο, σε μία πόλη με έντονο πολιτισμικό παρελθόν καθώς αποτελεί τη γενέτειρα σπουδαίων ανθρώπων των γραμμάτων, όπως του ποιητή Κ. Παλαμά αλλά και των Πρωθυπουργών της χώρας, Χαρίλαο και Σπυρίδωνα Τρικούπη. Παρακολουθώντας τις προσπάθειες των Δημοτικών αρχών και των πολιτών να προβάλλουν την κουλτούρα και την παράδοση, με τις πολιτιστικές δραστηριότητες που διοργανώνουν, διαπιστώνουμε όχι μόνο τη μεγάλη τους αξία αλλά και την επιτακτική ανάγκη να ενισχυθούν οι δραστηριότητες αυτές και να βελτιωθούν, όσο είναι δυνατό με την άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων και των αδυναμιών που υπάρχουν (κυρίως οικονομικής φύσεως).

Ο χωρισμός της εργασίας μας σε τέσσερα (4) μέρη έγινε στην προσπάθεια καλύτερης οργάνωσης του υλικού που διαθέτουμε και ουσιαστικότερης ενημέρωσης του αναγνώστη.

Για να γίνουμε πιο σαφείς:

- Το πρώτο μέρος εστιάζεται στην Πολιτιστική Πολιτική, με την ευρεία έννοια του όρου.
- Το δεύτερο μέρος εστιάζεται στους φορείς υλοποίησης της Πολιτιστικής Πολιτικής.

- Το τρίτο μέρος εστιάζεται στις Πολιτιστικές Δραστηριότητες και Υποδομές που λαμβάνουν χώρα στο Δήμο Μεσολογγίου.
- Το τέταρτο μέρος παρουσιάζει μία γενική θεώρηση του GIS, του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών, και τους τρόπους που λειτουργεί και εφαρμόζεται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πιο αναλυτικά, σε σχέση με τα παραπάνω, το κάθε μέρος χωρίζεται εκ νέου, ως εξής:

Μέρος Α΄:

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλύουμε την Πολιτιστική Πολιτική και στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τη σχέση της πολιτιστικής πολιτικής με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Μέρος Β΄:

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζουμε το Δήμο Μεσολογγίου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρουμε τους φορείς Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων της πόλης.

Μέρος Γ΄:

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζουμε τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο Μεσολόγγι.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζουμε τις Πολιτιστικές Υποδομές της πόλης που συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη των εκδηλώσεων Πολιτισμού.

Μέρος Δ΄:

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται μία γενική εικόνα του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται ο τρόπος λειτουργίας του Συστήματος αυτού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1. Πολιτισμός.

Ο όρος «πολιτισμός», με την ευρεία έννοια του, αποτελεί τον θεμέλιο λίθο, πάνω στον οποίο άτομα και κοινωνίες οικοδομούν την ιδιαίτερη ταυτότητά τους. Ταυτόχρονα, αποτελεί ένα αυτοτελές αγαθό και συμβάλλει στην ανάπτυξη και εξέλιξη του ανθρώπου. Καθώς λοιπόν ο όρος «πολιτισμός» δεν έχει ένα σαφές και ξεκάθαρο περιεχόμενο, αλλά έχει πολυδιάστατο και πολυποίκιλο χαρακτήρα, θα μπορούσε να οριστεί ως το σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών¹ που δημιούργησε ο άνθρωπος.

Επιπλέον, αν θέλουμε να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, θα μπορούσαμε να ορίσουμε ως πολιτισμό, το σύνολο των πνευματικών δραστηριοτήτων του ανθρώπου, τις τέχνες, το θέατρο, τη μουσική, τη ζωγραφική, το χορό, την επιμόρφωση, την ψυχική αναβάθμιση, την κοινωνική εξέλιξη. Πρόκειται για την ποιότητα που αποκτά η καθημερινή ζωή του ανθρώπου και ασφαλώς, είναι μία έννοια που εξελίσσεται διαρκώς και παράλληλα με τον άνθρωπο.

Ο όρος «πολιτισμός» προέρχεται από μετάφραση της αγγλικής λέξης civilization, αλλά με τον ίδιο όρο αποδόθηκε επίσης και ο όρος culture, η λεγόμενη κουλτούρα. Και οι δύο ξενόφερτοι όροι αποδίδουν την έννοια της κοινωνικής κληρονομιάς. Κατά το Άλφρεντ Βέμπερ, ο όρος «πολιτισμός» αναφέρεται στον οικονομοτεχνικό πολιτισμό, δηλαδή στα προϊόντα του και στις γνώσεις κατασκευής του. Από την άλλη μεριά, ο όρος «κουλτούρα» δηλώνει τον ηθικοπνευματικό πολιτισμό, δηλαδή τις ιδέες και τις θεωρίες.

---

¹ Μπιτσάνη Ε., «Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη – Σχεδιασμός Πολιτιστικής, Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος» Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα 2004, σελ. 29

Ωστόσο, δε μπορούμε να πούμε πως τα όρια του προαναφερόμενου διαχωρισμού καθορίζονται με απόλυτη σαφήνεια.

Στην πιο πρόσφατη βιβλιογραφία, η διαφορά ανάμεσα στους δύο όρους εντοπίζεται στο ότι η κουλτούρα είναι ιδιαίτερο και αμεταβίβαστο χαρακτηριστικό ενός κοινωνικού συνόλου, ενώ ο πολιτισμός είναι μεταβιβάσιμος από το ένα κοινωνικό σύνολο στο άλλο. Ακόμη θεωρείται ότι η κουλτούρα έχει ποικίλες όψεις και είναι μεταβλητή, αντίθετα με τον πολιτισμό, ο οποίος είναι μη αναστρέψιμος².

1. 2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Πολιτισμός.

Στην ιδρυτική συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.), της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 1957, δεν υπήρχε καμία αναφορά στον πολιτισμό. Άλλωστε η Συνθήκη εκείνη είχε οικονομικό χαρακτήρα, εφόσον επρόκειτο για οικονομική συνεργασία των Κρατών – Μελών της Ε.Ο.Κ. Με την πάροδο όμως του χρόνου, ο πολιτισμός άρχισε να κατακτά σημαντική θέση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Σημαντικό σταθμό στον τομέα του πολιτισμού αποτέλεσε η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Το Άρθρο 128 αναφέρεται στον πολιτισμό και περιγράφει τις δράσεις που θα ακολουθήσει η Κοινότητα, η οποία πρέπει να συμβάλει στη διάδοση του πολιτισμού, να διαφυλάξει την πολιτιστική πολυφωνία και να συνεργαστεί με τρίτες χώρες³.

Επιπροσθέτως, οφείλουμε να αναφερθούμε στον Ευρωπαϊκό Αστικό Χάρτη (1980-82), ένα από τα θέματα του οποίου είναι «Πόλη και Πολιτισμός». Σύμφωνα με το θέμα αυτό, η πολιτιστική πολιτική μπορεί να συμβάλει, σε μεγάλο βαθμό, στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και να βοηθήσει τους

---

² Δ. Τσαούσης, «Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία» Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1983, σελ.119

³ Μπιτσάνη Ε., «Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη – Σχεδιασμός Πολιτιστικής, Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος» Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα 2004, σελ. 256

πολίτες να κατανοήσουν και να αναγνωρίσουν τη θέση, το ρόλο, τους στόχους τους στο πλαίσιο ενός διαπλεκόμενου ευρωπαϊκού δικτύου επαφών και ανταλλαγών.

Οι αρχές του Χάρτη για το θέμα «Πόλη και Πολιτισμός» είναι:

- 1) Όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα στην πολιτιστική ζωή.
- 2) Η πολιτιστική ανάπτυξη των πόλεων συμβάλλει ουσιαστικά στην κοινωνική και οικονομική τους εξέλιξη και πρόοδο.
- 3) Οι πολιτιστικές ανταλλαγές δημιουργούν στέρεους δεσμούς μεταξύ προσώπων διαφορετικών εθνοτήτων, περιφερειών και χωρών.
- 4) Η πολιτιστική δράση και μια αληθινή πολιτιστική δημοκρατία επιβάλλουν μία προωθημένη συνεργασία μεταξύ των αρχών της τοπικής εξουσίας, των ομάδων βάσης και του συλλογικού και του ιδιωτικού τομέα.
- 5) Ο πολιτιστικός πλουραλισμός προϋποθέτει τον πειραματισμό και την υποστήριξη των ανανεωτικών αναζητήσεων.
- 6) Μία σωστή προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να έχει ευεργετικό αποτέλεσμα για την Κοινότητα.

Ασφαλώς η Ελλάδα έχει χρέος να συμμετάσχει ενεργά στην οικοδόμηση μίας νέας Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής προοπτικής. Σ' αυτό το δύσκολο και απαιτητικό έργο, μπορεί να συμβάλλει, παρουσιάζοντας τον ελληνικό πολιτισμό, την ανεκτίμητη εθνική μας κληρονομιά που φώτιζε και θα φωτίζει πάντα τον κόσμο με το ελεύθερο πνεύμα, τη δημοκρατία και τις αξίες που γεννήθηκαν στην χώρα μας και μεταλαμπαδεύτηκαν στις ανθρώπινες κοινωνίες.

Οφείλει επομένως η Ελλάδα να προωθήσει μία εθνική πολιτιστική πολιτική που θα οδηγήσει σε μία κοινή πολιτιστική πορεία όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Και αυτό το στόχο μπορεί να τον πετύχει με σωστή ανθρωποκεντρική παιδεία, σωστή προβολή και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού που είναι πάντα διαχρονικός και εξελισσόμενος.

1.3. Βασικές Έννοιες του Πολιτισμού.

Συναφείς και αλληλένδετες είναι οι ακόλουθες έννοιες που αποτελούν ενότητες του πολιτισμού:

α) Πολιτιστική ανάπτυξη: Πρόκειται για μία διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης των πολιτών μίας συγκεκριμένης περιοχής. Η διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή των πολιτών στις πολιτιστικές δραστηριότητες της περιοχής.

β) Πολιτιστικά αγαθά: Είναι τα κινητά και ακίνητα αγαθά που προέρχονται από τον πνευματικό πολιτισμό και έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική ζωή. Τέτοια είναι, για παράδειγμα, τα μνημεία, τα χειρόγραφα της ιστορίας, τα βιβλία, αλλά και η γλώσσα, οι παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα, η μουσική, ο χορός. Η παραγωγή πολιτιστικών αγαθών συμβάλλει στη μεγιστοποίηση του πολιτιστικού κεφαλαίου μίας χώρας και ενισχύει την πολιτιστική της ταυτότητα, καθώς δίνει το στίγμα της μέσα στο σύνολο των χωρών.

γ) Πολιτιστικές αξίες: Πρόκειται για τις αξίες που αφορούν τις ανθρώπινες δραστηριότητες, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, και έχουν παγκόσμια ισχύ. Μερικές από τις παγκοσμίως αποδεκτές πολιτιστικές αξίες είναι η αξία της ανθρώπινης ζωής και η αξία της πολιτιστικής δραστηριότητας.

δ) Πολιτιστική δραστηριότητα: Είναι η οργανωμένη επικοινωνία των καταναλωτών – χρηστών με τα πολιτιστικά προϊόντα – αγαθά, η χρησιμοποίησή τους. Η επικοινωνία αυτή παίρνει διαστάσεις κοινωνικού φαινομένου και είναι απαραίτητη για την πολιτιστική εξέλιξη μίας κοινωνίας.

ε) Πολιτιστική δημοκρατία: Πρόκειται για ένα σύστημα στο οποίο οι πολιτιστικές πρωτοβουλίες δεν πηγάζουν από τις κεντρικές εξουσιαστικές Αρχές, αλλά αποτελούν αποκεντρωμένες δραστηριότητες. Με αυτό το σύστημα ενισχύεται η πολιτιστική δράση της περιφέρειας. Επομένως, η πολιτιστική δημοκρατία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής.

στ) Πολιτιστική δημιουργικότητα: Είναι η δημιουργικότητα που αναπτύσσεται σε ορισμένες περιφέρειες και σε συγκεκριμένη χρονική

περίοδο, όταν υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες. Η δημιουργικότητα αυτή αφορά σε πολιτιστικό επίπεδο. Ενδεικτικό παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την Αθήνα του 5^{ου} αι. π. Χ.

ε) Πολιτιστική ταυτότητα: Είναι η συλλογική ταυτότητα, η συνείδηση που έχουν τα μέλη του κοινωνικού συνόλου ότι αποτελούν ένα σύνολο ξεχωριστό και διαφορετικό απ' όλα τα άλλα. Η ιδιαιτερότητα της ομάδας αναγνωρίζεται από τα άλλα κοινωνικά σύνολα ως διακριτικό της χαρακτηριστικό.

η) Πολιτιστική εικόνα: Είναι το σύνολο βασικών και ομοιογενών κοινών χαρακτηριστικών που διακρίνουν την πολιτιστική οντότητα μίας ομάδας, ή κοινότητας ή έθνους, σε σχέση με άλλες αντίστοιχες ομάδες.

1.4. Πολιτιστική Πολιτική

Η Πολιτιστική Πολιτική είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σ' ένα πρόγραμμα, με στόχο τη γνώση, την ενίσχυση και την διάδοση του πολιτισμού μίας κοινότητας για μία δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι κύριοι σκοποί της πολιτιστικής πολιτικής είναι:

- Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας.
- Η ενίσχυση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας που επιτυγχάνεται μέσω κοινωνικών δικτύων υποδομής για την προαγωγή και διακίνηση πολιτιστικών αγαθών.
- Η διεύρυνση της συμμετοχής του λαού στις πολιτιστικές δραστηριότητες.
- Η προστασία της πολιτιστικής ανεξαρτησίας.
- Η προώθηση της πολιτιστικής επικοινωνίας με ξένες χώρες.
- Η βελτίωση της πολιτιστικής εικόνας της χώρας μας στο εξωτερικό.

Ασφαλώς, οι σκοποί αυτοί θα πρέπει να συνοδεύονται και να υποστηρίζονται από αντίστοιχες ενέργειες της πολιτείας που θα συμβάλλουν στην πολιτιστική ανάπτυξη των πολιτών. Ο κύριος φορέας άσκησης της πολιτικής αυτής στην Ελλάδα είναι το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο ιδρύθηκε το 1971 και καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δραστηριοποιείται η Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και οι άλλοι πολιτιστικοί φορείς.

1.5. Μέσα Πολιτιστικής Πολιτικής.

Τα μέσα πολιτιστικής πολιτικής μίας περιοχής ή χώρας είναι τα ακόλουθα⁴:

1) Η αξιοποίηση των πολιτιστικών προτύπων.

Πολιτιστικό πρότυπο είναι το σύνολο των απόψεων και των θέσεων του πληθυσμού της περιφέρειας στην αξιολόγηση πολιτιστικών αξιών.

2) Η αξιοποίηση του πολιτιστικού χρόνου.

Πολιτιστικός χρόνος είναι η επέκταση δικαιωμάτων εκπαιδευτικής και πολιτιστικής άδειας, προωθώντας τη μέγιστη ελαστικότητα ωρών εργασίας και ημερήσιου χρόνου, με την οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων στον ελεύθερο χρόνο των εργαζομένων.

3) Η πολιτιστική υποδομή.

Η πολιτιστική υποδομή περιέχεται στην οικονομική και κοινωνική υποδομή και περιλαμβάνει βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, θέατρα, καλλιτεχνικές σχολές, πολιτιστικά κέντρα.

4) Η αξιοποίηση των μέσων επικοινωνίας.

Τα μέσα επικοινωνίας αποτελούν ένα σημαντικό μέσο για την πολιτιστική ανάπτυξη μίας περιοχής. Και αυτό συμβαίνει, διότι επιτυγχάνεται η απευθείας επαφή με το κοινωνικό σύνολο.

---

⁴ Μπιτάνη Ε., Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Οκτώβριος 2001, σελ. 72-74

5) Η αξιοποίηση της πολιτικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, η συντήρηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι οι κυριότεροι σκοποί που τίθεται σε ένα πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης. Κύριο μέλημα της πολιτιστικής πολιτικής αποτελούν η καταγραφή, η συντήρηση, η έκθεση της πολιτιστικής κληρονομιάς μίας πόλης ή ευρύτερης περιφέρειας. Ο συνδυασμός της περιφερειακής και πολιτιστικής πολιτικής είναι αναγκαίος για να μπορέσει να επιτευχθεί ανάπτυξη και πρόοδος. Το ίδιο συμβαίνει και με την προστασία του περιβάλλοντος που απαιτεί κι αυτή τον συνδυασμό της με την περιφερειακή πολιτική για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

2.1. Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Η πολιτιστική και η περιφερειακή πολιτική είναι έννοιες αλληλένδετες και απαραίτητες για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη μίας περιοχής. Για να είναι όμως αποτελεσματική η πολιτιστική πολιτική, επιβάλλεται η πολιτιστική αποκέντρωση.

Ως πολιτιστική αποκέντρωση, μπορούμε να ορίζουμε την εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού, την επέκταση, γεωγραφικά και πληθυσμιακά, της πνευματικής ζωής ενός τόπου. Είναι επίσης η ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και της περιοχής, η ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών, ο καταμερισμός της πνευματικής δημιουργίας.

Δυστυχώς στη χώρα μας, η εφαρμογή της πολιτιστικής αποκέντρωσης προσκρούει σε εμπόδια, καθώς υπάρχει έντονος ο πληθυσμιακός συγκεντρωτισμός στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Η πρωτεύουσα και η συμπρωτεύουσα έχουν συσσωρεύσει τις εργοστασιακές επιχειρήσεις, τις εταιρείες, την οργάνωση και διοίκηση των παραγωγικών μονάδων, με αποτέλεσμα να απέλθει απομόνωση και περιθωριοποίηση της περιφέρειας, λόγω της γεωγραφικής διαμόρφωσης της Ελλάδας. Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, επιβάλλεται η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από την κεντρική στην τοπική διοίκηση, ώστε η τελευταία να αποκτήσει αυτονομία και αυτοδυναμία και να συμβάλλει στην προώθηση του πολιτισμού.

Παρά το γεγονός ότι, το Μάιο του 1985 συστήθηκε η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Νόμου 1518/1985, και ένα χρόνο μετά πραγματοποιήθηκε η ίδρυσή της, ακόμη και σήμερα δεν έχει ανακαλυφθεί ο κρίσιμος πυρήνας οργάνωσης μίας αυθεντικής αποκεντρωτικής διαδικασίας. Ωστόσο, και με τη σύσταση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) (στους οποίους θα αναφερθούμε διεξοδικά στη συνέχεια) γίνονται προσπάθειες υλοποίησης

της πολιτιστικής αποκέντρωσης, στοχεύοντας βεβαίως στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής όλων των πολιτών της χώρας.

2.2. Πολιτιστική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ένας από τους πιο σημαντικούς φορείς της Πολιτιστικής Πολιτικής. Πρόκειται για το φυσικό υποδοχέα όλων των πολιτιστικών δραστηριοτήτων μίας εξελισσόμενης κοινωνίας. Τοπική Αυτοδιοίκηση σημαίνει διοίκηση ενός τόπου από τους ανθρώπους του, τους πολίτες, άρα είναι και πολιτική εξουσία, καθώς αντισταθμίζει τις ανησυχίες, τις επιδιώξεις και τα αιτήματα του λαού των κοινοτήτων και των δήμων.

Ο ρόλος του δήμου και της κοινότητας διαρκώς αναβαθμίζεται και αποκτά μεγάλη βαρύτητα στην προώθηση των πολιτιστικών στοιχείων μίας περιοχής. Βασικός ρόλος λοιπόν της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) είναι η δημιουργία υποδοχής για την παραγωγή του πολιτιστικού προϊόντος και, ταυτόχρονα, η ισόρροπη χωροταξική κατανομή της υποδοχής αυτής στο πλαίσιο της πόλης.

Σήμερα η Αυτοδιοίκηση περιλαμβάνει στα προγράμματά της τον πολιτισμό και τους δημιουργούς του. Επιδιώκει τη συμμετοχή κυρίως των νέων στην πολιτιστική δραστηριότητα που δεν περιορίζεται πλέον μόνο σε επετειακές εκδηλώσεις αλλά αποκτά μονιμότερο χαρακτήρα και περιλαμβάνει κάθε μορφή δημιουργίας (θέατρο, εικαστικά, μουσική, χορός).

Η Τ.Α. μπορεί να παίξει πρωταρχικό ρόλο στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη συμμετοχή του πολίτη σ' αυτήν, αλλά και στο ξεκίνημα μιας νέας πορείας πολιτιστικής άνθισης και εξέλιξης. Το μεγαλύτερο εμπόδιο που συναντά σ' αυτή την πορεία είναι το πρόβλημα της φτώχειας, τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο.

Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της Τ.Α. είναι:

α) Η καταγραφή, η διερεύνηση των πολιτιστικών αναγκών και ιδιαιτεροτήτων κάθε δήμου και κοινότητας.

β) Ο σχεδιασμός της πολιτιστικής δράσης κάθε περιοχής.

γ) Η εξειδίκευση προσωπικού το οποίο θα είναι σε θέση να αναλάβει όχι μόνο το σχεδιασμό που αναφέραμε παραπάνω, αλλά και την υλοποίησή του.

δ) Η πραγματοποίηση όλο και πιο σύνθετων ποιοτικά προγραμμάτων που θα αναβαθμίζουν πολιτιστικά την κάθε περιοχή, με συνεργασία διαδημοτική και διαπεριφερειακή.

Η Τ.Α. για να μπορέσει να πετύχει τους στόχους της, πρέπει να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των πολιτών, ώστε να συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες του τόπου τους. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι σημαντικός και πολυδιάστατος. Μπορεί πραγματικά η Τ.Α. να προστατέψει τον πολιτισμό, να το γνωστοποιήσει σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και να συμβάλλει στη εξέλιξή του.

Σήμερα, η Τοπική Αυτοδιοίκηση εντάσσει τους σχεδιασμούς της στα προγράμματα και στους προϋπολογισμούς της, αλλά και στους δημιουργούς του πολιτισμού, τον οποίο υπηρετεί. Υπάρχει πλέον μια αξιόλογη υποδομή, η οποία αντανακλάται στην συμμετοχή των πολιτών, κυρίως των νέων, στις πολιτιστικές δραστηριότητες. Η πολιτιστική δραστηριότητα και δράση μίας περιοχής δεν περιορίζεται πια μόνο σε επετειακές εκδηλώσεις, αλλά αποκτά πιο μόνιμα χαρακτηριστικά και αρχίζει από την παιδική ηλικία. Με αυτό τον τρόπο επιχειρεί να ξεκινήσει μία καινούρια πορεία για την πολιτιστική άνθηση του τόπου, τη ζωντανή σύνδεση με τη λαϊκή παράδοση και την έκφρασή της μέσα από τις νέες συνθήκες που δημιουργεί η τεχνολογία.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης) στην άσκηση της πολιτιστικής τους πολιτικής. Τα κυριότερα απ' αυτά που θα μπορούσαμε να αναφέρουμε είναι η έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων (το σημαντικότερο), η έλλειψη σωστά καταρτισμένου και εξειδικευμένου προσωπικού, η έλλειψη κτιριακών και άλλων υλικοτεχνικών υποδομών και η έλλειψη οργάνωσης και προώθησης των πολιτιστικών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.

Τα προαναφερόμενα προβλήματα ασφαλώς μπορούν να αντιμετωπιστούν, εφόσον υπάρξει συντονισμένη συνεργασία όλων των φορέων και των υπεύθυνων. Μόνον έτσι θα μπορέσουν να αποφέρουν τα

προσδοκώμενα αποτελέσματα και να συμβάλλουν αποφασιστικά στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου.

2.3. Οι Δημοτικές επιχειρήσεις στην υπηρεσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι σημαντικές επιχειρήσεις αποτελούν κύριο όργανο της ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης. Χάρη σε αυτές οι Ο.Τ.Α. μπορούν να παρεμβαίνουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών, στις οποίες ανήκουν, και να βελτιώνουν την οικονομική τους κατάσταση.

Η χρηματοδότηση των Δημοτικών επιχειρήσεων προέρχεται κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό και την πολιτική φορολογία. Επίσης μπορεί να προέλθει από τα κοινοτικά ταμεία, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο κ.α., κυρίως για έργα υποδομής, που συμβάλλουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση⁵.

Πιο συγκεκριμένα, με το Ν.1262/82 οι επενδύσεις των ΟΤΑ επιδοτούνται με ισχυρότερα κίνητρα σε σχέση με τις ιδιωτικές επενδύσεις. Οι επιχορηγήσεις αγγίζουν μέχρι το 65% του συνολικού κόστους της επένδυσης, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δράση σ' όλους τους Τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται.

Επιπλέον, ο Ν.1416/84, που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών έχει προχωρήσει στις ακόλουθες διατάξεις:

α) Κατάργηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών που υπάρχουν για τη σύσταση των Δημοτικών επιχειρήσεων.

β) Βελτίωση των διατάξεων που σχετίζονται με την αποδοτικότητα και παραγωγικότητα των ατόμων που στελεχώνουν τις δημοτικές επιχειρήσεις.

γ) Ενίσχυση του κοινωνικού χαρακτήρα των δημοτικών επιχειρήσεων με τη συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων και των κοινωνικών φορέων

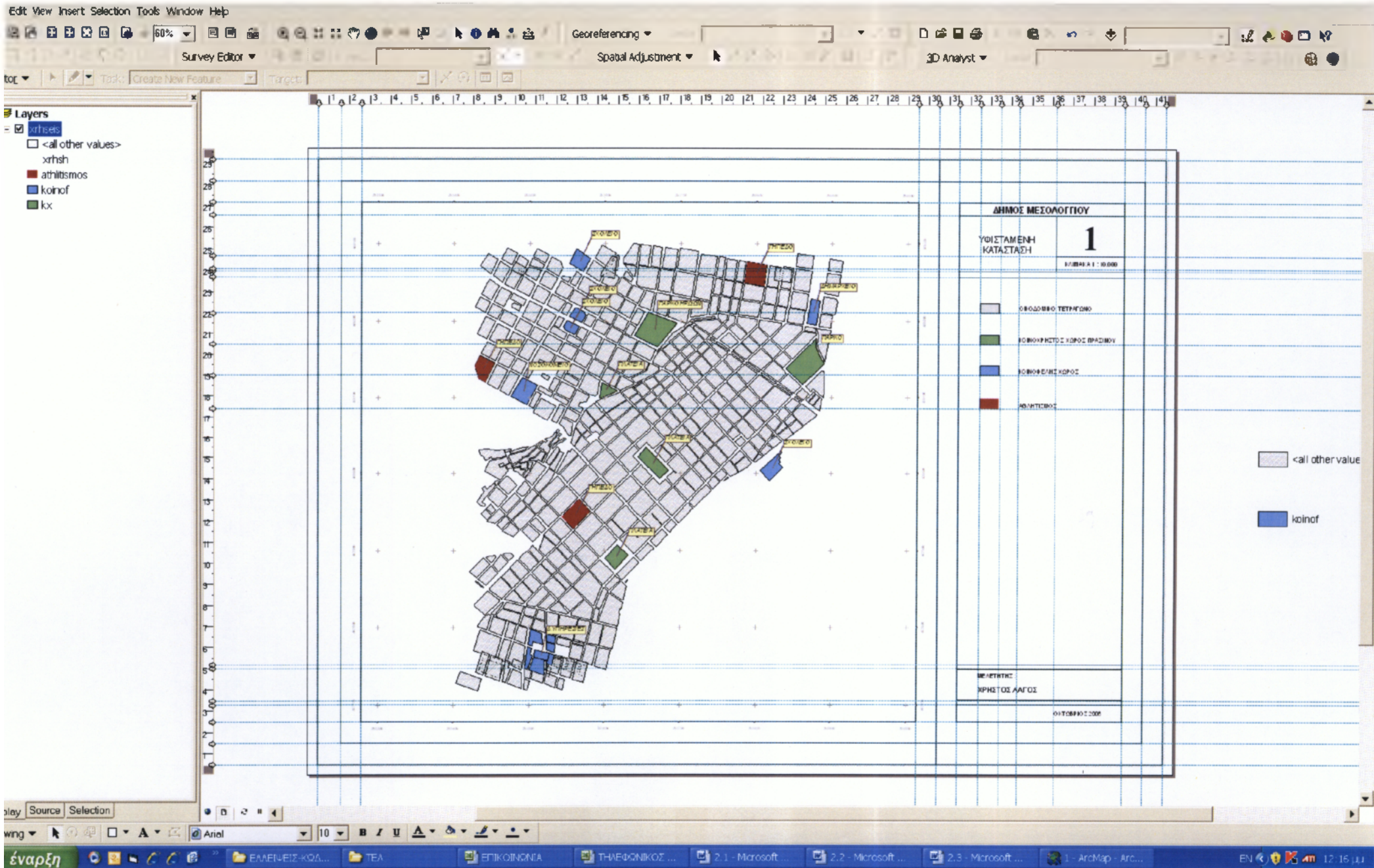
---

⁵ Ευγενία Π. Μπιτσάνη, «Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη»
Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα 2004, σελ. 218

στις διοικητικές αρμοδιότητες, αλλά και με τη συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη, (ως ένα επιπλέον κίνητρο αποδοτικής εργασίας).

Από όλα όσα προαναφέραμε, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ο στόχος των δημοτικών επιχειρήσεων δεν είναι το κέρδος, αλλά η παραγωγή κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών. Ουσιαστικά οι δημοτικές επιχειρήσεις πέτυχαν ώστε να απελευθερωθούν οι Ο.Τ.Α. από τα εμπόδια και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που είχαν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Με αυτόν τον τρόπο, μπόρεσαν να λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά για την πολιτιστική ανάπτυξη των περιοχών.

Στον παρακάτω χάρτη φαίνονται ορισμένες από τις Δημοτικές επιχειρήσεις όπως αθλητικά κέντρα και διάφοροι χώροι πρασίνου οι οποίοι στοχεύουν στην ανάδειξη του τόπου και την κοινωνική ανάπτυξη αυτού.

Χάρτης Α.2.1.

ΜΕΡΟΣ Β΄

**Ο ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Ο ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

1.1. Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

Ο Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση νομός της Ελλάδας και ένας από τους πλουσιότερους από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος, με υδάτινο δυναμικό οκτώ λιμνών, δύο λιμνοθαλασσών και τριών ποταμών. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Ιερά Πόλη του Μεσολογγίου.

Πίνακας 1

Έκταση	5.447τ.χλμ
Πληθυσμός	219.764
Πυκνότητα	47,777 κάτοικοι ανά τ.χλμ.
Πρωτεύουσα	Μεσολόγγι
Επαρχίες	5
Δήμοι	29
Δημοτικά Διαμερίσματα	218
Οικισμοί	500

Πίνακας 2

Διοικητική Διάρθρωση του Ν. Αιτωλοακαρνανίας

ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
Βάλτου	4	35	90	30.293	Αμφιλοχία
Βονίτσης & Ξηρομέρου	6	34	61	34.869	Βόνιτσα
Μεσολογγίου	6	38	87	50.626	Μεσολόγγι
Ναυπακτίας	6	53	103	27.325	Ναύπακτος
Τριχωνίδας	7	58	159	85.127	Αγρίνιο
Σύνολο	29	218	500	228.180	

1.1.1. Η οικονομία του Ν. Αιτωλοακαρνανίας

Η οικονομία του νομού είναι ουσιαστικά αγροτική, με ιδιαίτερη ανάπτυξη στον τομέα της γεωργίας, η οποία σημειώνει πρόσφατα σημαντική ανάπτυξη, χάρη στην αξιοποίηση του Αχελώου. Η διευθέτηση της κοίτης του ποταμού, η κατασκευή αρδευτικών φραγμάτων, η αποξήρανση της περιοχής Λεσινίου, η άρδευση των τριών πεδιάδων (Αγρινίου, Μεσολογγίου, Κατοχής) πρόσφεραν στην καλλιέργεια, εκτάσεις μεγάλες και εύφορες.

Από το σύνολο της επιφάνειας του νομού σε τ.χλμ., τα 2.800 είναι βοσκοτόπια, ενώ τα 1.200 δάση και τέλος τα 1.100 καλλιεργήσιμη γη. Πρέπει ασφαλώς να προσθέσουμε και 197.000 (197 τ.χλμ.) άγονα στρέμματα. Η υπόλοιπη έκταση του νομού καλύπτεται από νερά και από οικισμούς.

Η φυτική παραγωγή του νομού, με καλές στρεμματικές αποδόσεις, αποτελείται από σιτηρά, βαμβάκι, ρύζι, λάδι, ελιές, καπνό αλλά και εσπεριδοειδή. Η κτηνοτροφία, από την άλλη πλευρά περιορίζεται κυρίως στα μικρά ζώα, από τα οποία και παράγεται κρέας, βόειο, Αιγοπρόβειο, Αγελαδινό γάλα, πουλερικά, χοιρινό και Αιγοπρόβειο γάλα.

Θα ήταν παράλειψη μας να μην αναφέρουμε πως η αλιεία είναι σημαντικός πόρος για την οικονομική κατάσταση του νομού. Το ψάρεμα γίνεται κυρίως στον Αμβρακικό κόλπο και τις λιμνοθάλασσες. Χαρακτηριστικό είναι ότι, από το θηλυκό είδος του κέφαλου (μπάφος), εξάγονται τα αυγά του και παρασκευάζεται το περίφημο αβγοτάραχο. Τέλος, τα δάση καλύπτουν το 22% του εδάφους και αποδίδουν αρκετή ξυλεία, κοινή και επιπλοποιίας.

1.2. Ιστορική Αναδρομή του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

1.2.1. Το Μεσολόγγι και η περιοχή του στην ιστορία.

Πολλοί συνδέουν το Μεσολόγγι μόνο με τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821 και την ηρωική Έξοδο του 1826. Άλλωστε, στις σχετικές ιστορίες αναφέρεται η δημιουργία της πόλης από πειρατές Έλληνες και ξένους, κατά το 16^ο αιώνα. Εύλογα λοιπόν πολλοί θεωρούν πως η πόλη ιδρύθηκε σε μία περιοχή έρημη και ακατοίκητη ως την εποχή εκείνη.

Η αλήθεια όμως είναι εντελώς διαφορετική. Η περιοχή που περικλείεται από τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού στο νότιο μέρος, το όρος Αράκυνθος στο βόρειο, τον Εύηνο στα ανατολικά και τον Αχελώο στα δυτικά είναι μία από τις αρχαιότερες κατοικημένες περιοχές του Ελληνικού χώρου. Οι Κουρήτες και οι Αιτωλοί ήταν οι παλιοί κάτοικοι της περιοχής που από την πρώιμη αρχαιότητα είχε το όνομα Αιτωλία.

Στην περιοχή, όπου σήμερα ακμάζουν οι πανέμορφες πόλεις Μεσολόγγι και Αιτωλικό, στην αρχαιότητα δέσποζαν η Καλυδώνα και η

Πλευρώνα, πόλεις πανελλήνια γνωστές. Η ζωή στην περιοχή αυτή δε σταμάτησε ποτέ και αυτό μαρτυρείται από τα πολυάριθμα μνημεία της αρχαιότητας, των Ελληνιστικών χρόνων, των Ρωμαϊκών και Βυζαντινών χρόνων και της Τουρκοκρατίας.

1.2.2. Αρχαιότητα.

Στην Αιτωλία, έζησαν από τα πολύ αρχαία χρόνια πολλοί λαοί, Προελληνικοί, Πρωτοαχαιοί, Αχαιοί, Δωριείς. Αυτό αποδεικνύεται κυρίως από τα αρχαία ερείπια που υπάρχουν σ' όλη την περιοχή, αλλά και από τα ονόματα του ποταμού Αχελώου και του παραπόταμου Ινάχου που περιέχουν ρίζες από τη Γραμμική Β'. Οι αρχαίοι αυτοί λαοί ασχολούνταν με την κτηνοτροφία και τη γεωργία κυρίως, ενώ οι σχέσεις τους με τη λιμνοθάλασσα περιοριζόνταν στην επικράτεια και τις επιδρομές.

Μετά την ένδοξη παρουσία της Πλευρώνας και Καλυδώνας και των ηρώων και βασιλέων τους στους πρώιμους Ελληνικούς αγώνες, τόσο εκτός Ελλάδας (Αργοναυτική Εκστρατεία και Τρωικός Πόλεμος), όσο και εντός Ελλάδας (Εκστρατείας των Επτά επί Θήβας) ακολουθούν πολλοί αιώνες, κατά τους οποίους δεν έχουμε καμία πληροφορία για την Αιτωλία.

Επανέρχεται η Αιτωλία κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο, κατά τον οποίο οι Ακαρνάνες είναι σύμμαχοι των Αθηναίων (όπως είναι και η Ναύπακτος), ενώ οι Αιτωλοί γίνονται από το 426 π.Χ. και μετά σύμμαχοι των Κορινθίων και των Σπαρτιατών, λόγω της έχθρας τους προς τους Ναυπακτίους. Κατά το 426 π.Χ. συνασπισμένες δυνάμεις των Αιτωλών νικούν τους Αθηναίους, αργότερα όμως Αιτωλοί μισθοφόροι προσλαμβάνονται από τους Αθηναίους, κατά την εκστρατεία της Σικελίας.

Η επόμενη ιστορική εμφάνιση των Αιτωλών είναι γύρω στα 400 π.Χ. όταν συμμαχούν με τους Ηλείους, οι οποίοι δέχονται επίθεση των Σπαρτιατών. Ο Ηλειακός πόλεμος λήγει με καταστροφή των Ηλείων και των συμμάχων τους. Αποτέλεσμα αυτής της ήττας είναι η εγκατάσταση Αχαιών στην Καλυδώνα.

Η προσπάθεια των Ακαρνάνων να καταλάβουν την Καλυδώνα το 389 π.Χ. έφερε στην Αιτωλία τους Σπαρτιάτες, οι οποίοι βοήθησαν του Αχαιούς να

αποκρούσουν τους Ακαρνάνες και να τους εκδιώξουν πέραν του Αχελώου. Έτσι οι Αιτωλοί συμμάχησαν πάλι με τους Λακεδαιμόνιους.

Το 369 π.Χ. οι Αχαιοί εκδιώκονται και απελευθερώνεται η Καλυδώνια, η οποία επανέρχεται στην Αιτωλική ομάδα. Την ίδια περίοδο ενισχύονται και η Πλευρών και η Χαλκίς (στη θέση της σημερινής Βασιλικής). Τέλος, θυμίζουμε τις πέντε αιτωλικές πόλεις – σύμφωνα με την Ιλιάδα του Ομήρου – έστειλαν πενήντα (50) πλοία στην Τροία υπό τον Πλευρώνιο Θόα και είναι: η Πλευρών, η Καλυδών, η Χαλκίς, η Πυλήνη και ο Ωλενος.

1.2.3. Οι Ρωμαϊκοί και Βυζαντινοί Χρόνοι.

Κατά τη ρωμαϊκή περίοδο, η Αιτωλία ήταν τμήμα της επαρχίας της Αχαΐας που είχε πρωτεύουσα την Κόρινθο, ενώ η Ακαρνανία ήταν τμήμα της Ηπείρου που είχε πρωτεύουσα τη Νικόπολη. Κατά τους τρεις μεταχριστιανικούς αιώνες δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες ούτε για την Αιτωλοακαρνανία, ούτε για την περιοχή του Μεσολογγίου και η ίδια κατάσταση επικρατεί και για τα βυζαντινά χρόνια, μέχρι την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης.

Με την ίδρυση ωστόσο του ελληνικού Δεσποτάτου της Ηπείρου, το 1204, με πρωτεύουσα την Άρτα, η Αιτωλοακαρνανία αρχίζει και πάλι να εμφανίζεται στο ιστορικό προσκήνιο. Το 1358, καθώς καταλύεται το δεσποτάτο από τους Αλβανούς του Καρόλου Τόπια και όλη η περιοχή περιέρχεται στην κυριαρχία του Σέρβου ηγεμόνα Συμεών, η Αιτωλία γίνεται κτήση του Αλβανού Φυλάρχου Γκίνου Μπούα - Σπάτα. Αμέσως όμως μετά η περιοχή κατακτάται από τον Κάρολο Α΄ Τόκο, από τους κληρονόμους του οποίου παίρνουν την περιοχή οι Τούρκοι. Το Αγγελόκαστρο καταλήφθηκε το 1449 και η υπόλοιπη Αιτωλία κατά το 1450 ενώ η Ναύπακτος ήταν η μόνη που παρέμεινε ελεύθερη από τους Τούρκους κατακτητές.

Από τον 3^ο ως τον 14^ο αιώνα μ.Χ., η περιοχή της Αιτωλίας γνώρισε πολλές εισβολές άλλων φυλών, όπως των Βησιγόθων, των Βουλγάρων, των Σέρβων, οι οποίες προκάλεσαν τεράστιες καταστροφές και παρεμπόδισα την ανάπτυξή της.

Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου, ήδη από τα ύστερα ρωμαϊκά χρόνια, πολλοί ναοί χτίζονται σε όλη τη Αιτωλοακαρνανία, δείγμα του γρήγορου εκχριστιανισμού της περιοχής. Γνωρίζουμε επίσης πως κατά τα πρώτα βυζαντινά χρόνια, ολόκληρη η Αιτωλοακαρνανία ανήκε στη Μητρόπολη Νικοπόλεως μαζί με όλη την Ήπειρο. Μετά το 900 μ.Χ. ωστόσο, και την παρακμή της Νικόπολης, η έδρα της Μητρόπολης μεταφέρεται στη Ναύπακτο. Στο χώρο της Αιτωλοακαρνανίας βρίσκονταν οι Επισκοπές Βονδίτζης (Βόνιτσης), Αετού, Αχελώου και φυσικά η περιοχή της Ναύπακτου, που υπαγόταν κατευθείαν στον Μητροπολίτη.

Μετά το 1364, ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου αναγκάστηκε να μεταφέρει την έδρα του στην Άρτα και έτσι πήρε το τίτλο Ναυπάκτου και Άρτης, τον οποίο διατήρησαν όλοι οι Μητροπολίτες ως το 1821. Το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό υπάγονται στη δικαιοδοσία της Επισκοπής Αχελώου ενώ το 17^ο αιώνα, επί Τουρκοκρατίας, η έδρα αυτής της επισκοπής μεταφέρθηκε στο Αγγελόκαστρο.

1.2.4. Η Οθωμανική κυριαρχία στην Αιτωλοακαρνανία.

Η Οθωμανική κυριαρχία στην Αιτωλοακαρνανία άρχισε στα 1385, με τη Βόνιτσα να γίνεται τουρκική το 1479 και η Ναύπακτος το 1499.

Η τουρκοκρατία διακόπηκε απότομα με την εκστρατεία του Φραγκίσκου Μοραξίνη το 1684 και πέρασε στην βενετική κυριαρχία. Με τη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται στον Αμβρακικό και στον Κορινθιακό κόλπο, το Μεσολόγγι βρίσκει το ιστορικό του στίγμα στο χώρο και γίνεται στο εξής, το σημείο αναφοράς, καθώς αποκτά, χερσαία και θαλάσσια, στρατιωτική σημασία που πριν δεν είχε.

Στο Μεσολόγγι και στο Αιτωλικό αναπτύσσεται το εμπόριο κυρίως της σταφίδας, του λαδιού και του κρασιού, που απέδιδε πολλά έσοδα. Εξίσου επικερδής είναι η αλιεία και η απασχόληση στο ναυτικό επάγγελμα.

Οι Βενετοί προσπάθησαν να αναπτύξουν την οικονομική ζωή θεσπίζοντας τρία βασικά μέτρα: 1) Να φορτώνονται εμπορεύματα σε όλα τα λιμάνια με την πληρωμή μόνο του δασμού 4%. 2) Οι κάτοικοι να προμηθεύονται δωρεάν ξυλεία από τα δάση της Πρέβεζας – Βόνιτσας, ώστε

να υποβοηθηθεί η δημιουργία ναυτικού. 3) Να μην καταβάλλεται ο φόρος διέλευσης από τα λιμάνια της Πρέβεζας και της Λευκάδας. Με τον τρόπο αυτό δινόταν η δυνατότητα στα μικρά λιμάνια ν' αποκτήσουν εμπορική κίνηση και οικονομική ανάπτυξη, εφόσον δεν υπήρχε επιβάρυνση από τη μεταφορά των εμπορευμάτων από πλοίο σε πλοίο. Από την τελευταία ιδίως ρύθμιση, αλλά και από τις άλλες δύο, ωφελήθηκαν και τα μεγάλα λιμάνια, Μεσολογγίου και Ναυπάκτου. Τα μέτρα αυτά για την τόνωση της ναυτιλίας και κυρίως η χορήγηση δωρεά ξυλείας ώθησαν τους ντόπιους στη ναυπήγηση πλοίων και, σ' αυτό το γεγονός, θα πρέπει ν' αποδοθεί η μετέπειτα άνθιση της μεσολογγίτικης ναυτιλίας.

Οι Βενετοί δεν άλλαξαν το καθεστώς της αγροτικής ιδιοκτησίας της προϋπάρχουσας τουριστικής περιόδου και προωθούν τη σταφίδα, ενώ το αλάτι εξαγόταν και στη Βενετία. Από τις αλυκές Μεσολογγίου – Αιτωλικού, μέρος μόνο έφευγε με κατεύθυνση την Κεφαλονιά και την Κέρκυρα, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα χρησιμοποιούταν στη ντόπια τυροκομία. Τα ορεινά μέρη εξήγαγαν μεγάλες ποσότητες βελανιδιών, μαλλί, κερύ και μέλι, και θεωρούνταν προϊόντα υψηλής ζήτησης.

Το 1689-1690, το Μεσολόγγι υφίσταται καταστροφή, όταν ο Λιμπεράκης Γερακάρης καίει την πόλη και αιχμαλωτίζει κατοίκους. Τότε το Αιτωλικό κατορθώνει να αποκρούσει τις επιθέσεις, χάρη στη βοήθεια των βενετικών πλοιαρίων που εισχωρούσαν στη λιμνοθάλασσα. Την ίδια περίοδο, πολλοί κάτοικοι της Στερεάς έφυγαν για τον Μοριά.

Το 1714, οι Τούρκοι κήρυξαν τον πόλεμο κατά της Βενετίας. Η Ναύπακτος είχε περάσει το 1701 στα τουρκικά χέρια. Η «αρτιγενής» πόλη του Μεσολογγίου θα υποστεί αρκετά δεινά, ωστόσο η νέα τουρκική κατοχή τελικά επέφερε μικρή αλλαγή στην όλη οικονομική ζωή της περιοχής. Με τα μικρά τους πλοία οι Μεσολογγίτες συνεχίζουν τις μεταφορές μέσα στο Ιόνιο πέλαγος και βοηθούν τους Βενετούς και τους Γάλλους εμπόρους στη φόρτωση και εκφόρτωση των εμπορευμάτων στα λιμάνια, κυρίως προς και από την Κέρκυρα.

Οι Τούρκοι δεν επέβαλαν πολύ πιεστική φορολογία, με αποτέλεσμα η ίδια περιοχή να περάσει σε άνθιση, από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα. Για αυτή του την άνθιση, το Μεσολόγγι γίνεται το μήλο της έριδος ανάμεσα στο

υποπροξενείο της Πάτρας και το Προξενείο της Γαλλίας στην Άρτα. Τη μεσολογγίτικη ναυτιλία βοήθησε καίρια ένα μέτρο που έλαβε το 1762, ο πασάς των Ιωαννίνων. Με την απόφαση αυτή τα καράβια που είχαν υψωμένη τη γαλλική ή άλλη ευρωπαϊκή σημαία υποχρεώνονταν να πληρώνουν πρόσθετο αυξημένο τελωνειακό φόρο. Έτσι, τα ξένα πλοία βρέθηκαν να καταβάλλουν δύο δασμούς, στους Τούρκους και στο Γάλλο πρόξενο και οι έμποροι από τότε προτιμούσαν τα μεσολογγίτικα που είχαν μόνο την επιβάρυνση του τουρκικού φόρου.

Περιζήτητα προϊόντα για τους Δυτικοευρωπαίους υπήρξαν το σιτάρι και η ξυλεία. Από τα δάση Αιτωλικού – Μεσολογγίου εξαγόταν βιοτεχνική ξυλεία και οικοδομική ή για οικιακή χρήση, ενώ από την Ήπειρο και τη βόρεια Ακαρνανία προερχόταν ναυπηγική ξυλεία. Η κατάσταση βελτιώθηκε περισσότερο, όταν ο Γενικός Προβλεπτής της Θάλασσας, με απόφασή του στις 29 Ιουνίου 1751, χορήγησε την άδεια στους εμπόρους, που έχουν βάση τους το Μεσολόγγι, να έχουν δικό τους console, το έμπορο Zuanne Dado, καθιστώντας έτσι προνομιακή τη θέση των Μεσολογγιτών.

Η ακμή του μεσολογγίτικου εμπορικού ναυτικού ως τα 1774 υπήρξε ανοδική. Οι Έλληνες παίρνουν ως συνεταιίρους ακόμη και τους Τούρκους, για να καταφέρνουν να κρατούν χαμηλά ναύλα και να έχουν την τουρκική εύνοια. Η πτώση όμως της Βενετίας το 1797 υπήρξε μοιραία και για την περιοχή, καθώς οι Βενετοί παρείχαν κάποια εγγύηση απέναντι στον αδίστακτο αγγλικό και γαλλικό ανταγωνισμό. Η παρουσία του Αλή Πασά θα επισφραγίσει απλώς ως ένα μεγάλο βαθμό αυτή την πραγματικότητα. Οι ελεύθεροι ναυτικοί και αλιείς του Μεσολογγίου θα χάσουν τότε τον ευρύ ορίζοντά τους.

1.2.5. Το Μεσολόγγι και η Επανάσταση του 1821.

Στα 1769, με τα Ορλωφικά, το Μεσολόγγι επαναστατεί για πρώτη φορά, διώχνει τους Τούρκους και οχυρώνεται με μικρή τάφρο. Δυστυχώς, η επανάσταση αυτή είχε την έκβαση που ξέρουμε και οι Τούρκοι έκαψαν όλα τα σπίτια του, καθώς και το στόλο του (που αριθμούσε τότε 80 πλοία). Βέβαια το Μεσολόγγι ξαναβρήκε την παλιά του δύναμη, καθώς καινούργια σπίτια

χτίστηκαν, νέα πλοία ναυπηγήθηκαν και η Παλαιά Ακαδημία ξανάρχισε τη λειτουργία της.

Όταν ξέσπασε στην Πελοπόννησο η Επανάσταση, ο μόνος δρόμος για να καταπνιγεί στην Δυτική Στερεά ήταν το Μεσολόγγι. Αυτό εξηγεί τη σημασία αλλά και τα δεινά της πόλης. Το Μεσολόγγι επαναστάτησε στις 20 Μαΐου του 1821 και οχυρώθηκε. Ο Μαυροκορδάτος το επέλεξε για έδρα της «Δυτικής Χέρσου Ελλάδος».

Η πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου άρχισε τον Οκτώβριο του 1822. Τα ξημερώματα των Χριστουγέννων οι Τούρκοι προσπαθούν να αικνιδιάσουν τους πολιορκημένους. Αυτοί όμως, ειδοποιημένοι από τον Έλληνα κυνηγό του Ομέρ Βρυώνη Γιάννη Γούναρη, τους περιμένουν στους προμαχώνες και τους διαλύουν. Τον Αύγουστο το 1823, ο Μουσταφά πασάς κι ο Ομέρ Βρυώνης κάνουν αποκλεισμό από στεριά και θάλασσα στο Μεσολόγγι, αλλά το Νοέμβριο αναγκάζονται να λύσουν τον κλοιό με πολλές απώλειες, γιατί οι αποκλεισμένοι βγαίνουν και τους αποδεκατίζουν. Την ίδια χρονιά, ιδρύεται στο Μεσολόγγι το πρώτο τυπογραφείο, όπου τυπώνεται για πρώτη φορά – σε δύο γλώσσες – ο Εθνικός Ύμνος.

Η δεύτερη ατελείωτη πολιορκία άρχισε το Απρίλη του 1825. Ο Κιουταχής στρατοπέδευσε έξω από τα τείχη της πόλης, με 40.000 στρατό και τη σουλτανική διαταγή «ή το Μεσολόγγι ή το κεφάλι σου» να τον κυνηγάει σαν εφιάλτης. Η πολιορκία επεκτάθηκε από τη στεριά προς τη μεριά της λιμνοθάλασσας, ενώ το Νοέμβριο 150 καράβια του στόλου του Ιμπραήμ έκλεισαν και τον Πατραϊκό με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ανεφοδιασμού της πόλης.

Έπειτα από 12 μήνες οι πολιορκημένοι υπέστησαν τα πάνδεινα, με στωικότητα και φοβερή ψυχική δύναμη και αφού εξάντλησαν κάθε όριο πείνας και δίψας (οι πολιορκημένοι έφαγαν ότι εύρισκαν από αρμυρήθρες, μέχρι γάτες, σκύλους και ποντίκια) πήραν τη μεγάλη απόφαση να κάνουν την Έξοδο και να βγουν τη νύχτα του Λαζάρου, στις 10 Απριλίου 1826, από τα τείχη, με το σπαθί στο χέρι.

Δυστυχώς, οι Τούρκοι είχαν ειδοποιηθεί και τους περίμεναν. Μέσα από λυσσαλέα μάχη που ακολούθησε, από τους 11.000 υπερασπιστές της πόλης (περίπου 7.000 γυναικόπαιδα και άμαχοι και περίπου 4.000 πολεμιστές) πολύ

λίγοι σώζονται και φθάνουν στο Μοναστήρι του Αη-Συμίου και από εκεί στην Δερβέκισα (Ανάληψη). Όσοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι στάλθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Αιγύπτου κι όσοι κλείστηκαν στις μπαρουταποθήκες της πόλης, έβαλαν φωτιά στο μπαρούτι, κι όπως το είχαν σχεδιάσει «ανελήφθησαν στους ουρανούς».

Έτσι ολοκληρώθηκε η θυσία του Μεσολογγίου. Όμως καμία θυσία δεν πάει χαμένη. Η Έξοδος των Μεσολογγιτών και η μεγάλη καταστροφή της ηρωικής πόλης προκαλούν ρίγη συγκίνησης σ' όλη της Ευρώπη και ξεσηκώνουν τους λαούς να δράσουν υπέρ των Ελλήνων. Το κύμα φιλελληνισμού που ξεσηκώνεται συντελεί στην επέμβαση της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Ρωσίας υπέρ της Ελλάδας. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως η θυσία των υπερασπιστών του Μεσολογγίου εξασφάλισε την ελευθερία της Ελλάδας.

1.2.6. Το Μεσολόγγι στον εικοστό αιώνα (20^ο).

Η πόλη συνέχισε να είναι σε ακμή, η οποία στηριζόταν στην σημαντική γεωργική της παραγωγή, αλλά και στην κεντρική της θέση ως σιδηροδρομικού κόμβου και ως λιμανιού (Τουρλίδα). Σημαντική ήταν επίσης η ιχθυοπαραγωγή της λιμνοθάλασσας. Καθώς και η παραγωγή αλατιού στις αλυκές της. Εξάλλου, η θέση της ως Πρωτεύουσας τους Νομού, ως έδρα της Μητρόπολης και ως έδρα του μοναδικού (ως το 1934) Πρωτοδικείου του Νομού της έδινε πρόσθετη φήμη και έσοδα.

Το 1937 η πόλη του Μεσολογγίου ανακηρύχθηκε Ιερά Πόλις του Έθνους με τον Αναγκαστικό Νόμο 645 του 1937, τον οποίο υπογράφει ο τότε Βασιλεύς Γεώργιος Β΄ μετά από εισήγηση του Κυβερνήτου Ιωάννη Μεταξά. Η ιδέα για την ανακήρυξη της πόλεως σε Ιερά είχε αποκρυσταλλωθεί κατά την επέτειο της εξόδου της 4-4-1936, όταν την πόλη τίμησαν με την παρουσία τους ο Βασιλεύς Γεώργιος Β΄, ο διάδοχος Παύλος και ο Αντιπρόεδρος της τότε Κυβερνήσεως Ιωάννης Μεταξάς. Κατά το επίσημο γεύμα, ο δήμαρχος Χρ. Ευαγγελάτος εισηγήθηκε στον Ιωάννη Μεταξά την επισημοποίηση της ιεροποίησης της πόλης, κάτι που αυτός αποδέχθηκε και πραγματοποίησε μετά από ένα χρόνο, όταν ήταν πλέον Κυβερνήτης της χώρας.

Από τα πιο σημαντικά έργα υποδομής που πραγματοποιήθηκαν τον εικοστό αιώνα στην πόλη του Μεσολογγίου είναι:

α) Κατασκευή νέου κτηρίου Νοσοκομείου.

β) Κατασκευή Επαγγελματικής Σχολής.

γ) Κατασκευή τεχνητού λιμανιού της πόλης.

δ) Λειτουργία τριών πολιτιστικών κέντρων, του Δημοτικού Τρικούπειου Πολιτιστικού Κέντρου και των ιδιωτικών της Διεξόδου και της Πινακοθήκης Χρήστου Μοσχανδρέου. (Στα κέντρα αυτά θα αναφερθούμε διεξοδικά στη συνέχεια).

ε) Δημιουργία Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου με 4.000 φοιτητές.

1.2.7. Ο δήμος Μεσολογγίου σήμερα.

Ο δήμος της Ιεράς Πόλεως αριθμεί (σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της πόλης) 17.988, ενώ η πόλη του Μεσολογγίου 13.791.

Ας δούμε πως κατανέμονται οι κάτοικοι ανά δημοτικό διαμέρισμα:

Πίνακας 3

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρεμ.)
Μεσολόγγι	13.791	151.889
Άγιος Γεώργιος	877	36.136
Άγιος Θωμάς	624	7.048
Ανω Κουδούνι	105	16.412
Ελληνικά	480	19.651
Ευηνοχώρι	1.706	17.694
Μούσουρα	212	11.846
Ρέτσινα	193	19.492
Σύνολο	17.988	280.168

Στα προαναφερόμενα στοιχεία, θεωρούμε χρήσιμο να προσθέσουμε την Λιμνοθάλασσα του δήμου Μεσολογγίου, η οποία αποτελεί σημαντικό τμήμα της οικονομίας του δήμου – και του Νομού γενικότερα – αλλά και σπουδαίο τουριστικό προορισμό. Η έκτασή της φτάνει τα 131 τετραγ. χιλιόμετρα, ενώ η παραγωγή της τα 800.000 κιλά ψάρια, 100.000 κιλά χέλια και 1.500 κιλά αυγοτάραχα. Τα χέλια της Λιμνοθάλασσας εξαγονταν, όλα σχεδόν στο εξωτερικό.

Η Λιμνοθάλασσα χωρίζεται σε τρία μέρη, τις λιμνοθάλασσες της Κλείσοβας του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού. Τα νησάκια που κρύβει στα ήσυχα νερά της είναι η Κλείσοβα, το Βασιλάδι, ο Αϊ-Σώστης, ο Σχοινιάς, ο Προκοπάνιαντος, η Θολή, ο Παλαιοπόταμος, ο Ντολμάς και ο Πόρος. Όλη η θαλάσσια έκταση μαζί με τις μη καλλιεργήσιμες παραλίες που την περιβάλλουν αποτελεί ένα σημαντικό υγρότοπο.

1.2.8. Η δομή του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.

Η δομή του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου δε διαφέρει από εκείνη των άλλων δήμων της Ελλάδας. Στην κορυφή της Δημοτικής διοίκησης βρίσκεται ο δήμαρχος που συγκεντρώνει στα χέρια του τις πιο σημαντικές αρμοδιότητες και είναι αυτός που έχει τον τελευταίο λόγο στις αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με τις υποθέσεις του Δήμου. Ακολουθεί ο Αντιδήμαρχος, στις αρμοδιότητες του οποίου εντάσσονται:

- 1) Η ευθύνη της διαρκούς εξυπηρέτησης των Αντιδημάρχων στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.
- 2) Η Γραμματειακή εξυπηρέτηση.
- 3) Η τήρηση του κεντρικού πρωτοκόλλου του Δήμου.

Υπάρχει επίσης το Γραφείο Ειδικών Συμβούλων - Συνεργατών Δημάρχου. Τα άτομα αυτής της υπηρεσίας έχουν ως κύρια αρμοδιότητα τη μελέτη των προβλημάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υποβάλλουν στο Δήμαρχο σχετικές προτάσεις και υποβοηθούν με τις ειδικές γνώσεις τους τις αρμόδιες Υπηρεσίες για την εκπόνηση σχετικών προγραμμάτων.

Συνεχίζουμε με το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων. Οι αρμοδιότητές του είναι ποικίλες και σχετίζονται με την πληροφόρηση των πολιτών και των φορέων του Δήμου για το έργο και τις δραστηριότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επίσης, το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων είναι υπεύθυνο για την εθιμοτυπία, την οργάνωση και τέλεση δημόσιων γιορτών και επίσημων τελετών, τη διοργάνωση συνεδρίων και συναντήσεων. Καθώς επίσης για τα θέματα σχέσεων με αντιπροσώπους ξένων κρατών και ομολόγων περιφερειακών αρχών.

Υπάρχει ακόμη η Νομική Υπηρεσία, όπως επίσης και το τμήμα Γραμματείας Συλλογικών Οργάνων του Δήμου. Στις αρμοδιότητές του ανήκει η Γραμματεία του Δημοτικού Συμβουλίου την οποία συγκροτούν τα ακόλουθα γραφεία:

- 1) Γραφείο Δημοτικού Συμβουλίου.
- 2) Γραφείο Δημαρχιακής Επιτροπής.
- 3) Γενική Διεύθυνση Συντονισμού Διοίκησης Υπηρεσιών Δήμου:
  - α) Διεύθυνση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού
  - β) Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
  - γ) Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
  - δ) Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
  - ε) Διεύθυνση Κέντρου Εξυπηρέτησης Πελατών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

2.1. Φορείς πολιτιστική πολιτική.

Κύριος φορέας πολιτιστικής πολιτικής είναι ασφαλώς το Υπουργείο Πολιτισμού. Οι αρμοδιότητές του σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά, τις Καλές Τέχνες, τις πολιτιστικές δραστηριότητες, αλλά και τον αθλητισμό και τη λαϊκή επιμόρφωση. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται είτε από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού είτε από τις περιφερειακές υπηρεσίες. Στις τελευταίες εντάσσονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 410/1995, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ένας ακόμη θεσμός που υπηρετεί την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας μας είναι ο θεσμός των ΔΕΠΑ (Δημοτικών Επιχειρήσεων Ανάπτυξης και Πολιτισμού). Ο θεσμός αυτός εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980 και υφίσταται ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Σκοποί των επιχειρήσεων αυτών: α) η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης μιας πόλης ή μίας ευρύτερης περιοχής, β) η προβολή, ανάπτυξη και διάδοση των τεχνών αυτών και η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και η ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και γ) η κατασκευή και διαχείριση χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών, καθώς επίσης και πραγματοποίηση επενδύσεων για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

Επιπλέον, σημαντικός φορέας της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία συμβάλλει την πρόοδο του πολιτισμού με δύο τρόπους: α) Οικονομική ενίσχυση μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων, β) Δημιουργία πολιτιστικών προγραμμάτων με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την «αδελφοποίηση πόλεων», καθώς η

Ευρωπαϊκή Ένωση χορηγεί ενισχύσεις σε αδελφοποιημένες και προς αδελφοποίηση πόλεις για να καλύψουν μέρος των εξόδων τους στο πλαίσιο των ανταλλαγών. Οι επιδοτήσεις επιτρέπουν τη συγχρηματοδότηση, από τη μια των οργανωτικών εξόδων και, απ' την άλλη, των δαπανών μεταφοράς για συγκεκριμένες ενέργειες.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες οργανισμών, εταιρειών και μεμονωμένων ανθρώπων με ιδιαίτερες πνευματικές ευαισθησίες και αναζητήσεις. Αυτοί οι φορείς, με δικά τους έξοδα και ενέργειες, προωθούν τον πολιτισμό και «ανεβάζουν» το πνευματικό επίπεδο των κατοίκων των πόλεων στις οποίες ανήκουν.

2.2. Φορείς πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου Ιεράς Πόλεως

Μεσολογγίου.

Κύριοι φορείς:

- 1) Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας.
- 2) Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.
- 3) ΔΕΠΑΜ (Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης και Πολιτισμού Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, η οποία συστάθηκε, σύμφωνα με την εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στις 18-01-01).
- 4) Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 5) Ιδιώτες – κάτοικοι της Ι.Π. Μεσολογγίου με πνευματικές ευαισθησίες

ΜΕΡΟΣ Γ΄

**ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

1.1. Οι πνευματικοί άνθρωποι της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

1.1.1. Οι πέντε Μεσολογγίτες Πρωθυπουργοί.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
1788 - 1873

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΔΕΛΗΓΙΩΡΓΗΣ
1829 - 1879

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
1832 - 1896

ΖΗΝΟΒΙΟΣ ΒΑΛΒΗΣ
1800 - 1886

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΛΒΗΣ
1814 - 1892

1.1.2. Παλαιότεροι Μεσολογγίτες Ποιητές και Πεζογράφοι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
1859 - 1943

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ
1869 - 1943

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ
1859 - 1951

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ
1867 - 1943

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
1886 - 1957

ΜΙΜΗΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ
1880 - 1967

1.1.3. Σύγχρονοι Μεσολογγίτες Καλλιτέχνες:

- Αθανάσιος Πάνος, ζωγράφος
- Κακοσούλας Γιώργος, φωτογράφος και συγγραφέας
- Κούστας Απόστολος, χαράκτης
- Μπάρλας Γιώργος, φωτογράφος και ποιητής
- Μπελέκου Χριστίνα, ζωγράφος
- Ντίνα – Μπούνταλη Ελένη, ζωγράφος
- Πασσίσης Ηλίας, ζωγράφος
- Ανδρέας Σακκαλής, ζωγράφος

1.1.4. Σύγχρονοι Μεσολογγίτες Συγγραφείς:

- Τ. Γιανναράς
- Θ. Γκόρπας
- Ι. Δασκαλάκης
- Γεράσιμος Δ. Κοσόλας
- Ακακία Κορδόση
- Δ. Μαλακάσης – Τσέκος
- Π. Σταύρακας
- Νικήτας Φιλιππόπουλος

A. ΕΠΕΤΕΙΑΚΕΣ – ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.

1.2. Εορτές Εξόδου.

1.2.1. Ιστορική αναφορά.

Ο εορτασμός της Εξόδου δεν ξεκίνησε αμέσως μετά την απελευθέρωση την ανεξαρτησίας της πόλης. Μέχρι το 1859 γινόταν μόνο ανεπίσημο έθνησκευτικό μνημόσυνο. Ο πρώτος επίσης εορτασμός, 33 χρόνια μετά την έξοδο, οργανώθηκε με ιδιωτική πρωτοβουλία. Την πρωτοβουλία

αυτή πήραν ο Ευστάθιος Παλαμάς, συγγραφέας και ρήτορας, ποιητής, δάσκαλος και ψάλτης, καθώς και ο Γιαννόπουλος, εκδότης της εφημερίδας «Ελληνικά Χρονικά».

Η περιγραφή της πρώτης αυτής γιορτής πραγματοποιήθηκε από τον Κωστή Παλαμά. Σύμφωνα με αυτήν, ο δάσκαλος Α. Παλαμάς, αφού ενημέρωσε και τους μαθητές του, έβγαλε λόγο από τον εξώστη του και, στη συνέχεια, ακολούθησε προσκύνημα του πλήθους στον Κήπο των Ηρώων. Η εικόνα της πρώτης Εορτής της Εξόδου που ηγήθηκε της ιερής πορείας, είχε φιλοτεχνηθεί από τον Ιωάννη Παλαμά, ξάδερφο του Κωστή Παλαμά.

Από τότε, ο εορτασμός συνεχίζεται μέχρι σήμερα, ετησίως, το Σάββατο και την Κυριακή των Βαΐων, ενώ έχει εμπλουπιστεί με την περίφημη παρέλαση, καθώς και την αναπαράσταση της ανατίναξης του Χρήστου Καψάλη.

Πρόκειται για το μεγαλύτερο εορτασμό που λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο στην Ιερά Πόλη του Μεσολογγίου, εορτασμό που τα τελευταία χρόνια τιμά, με συνέπεια, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Επίσης, ο εορτασμός περιλαμβάνει και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και ομιλίες που γίνονται πολλές φορές πριν από την Κυριακή των Βαΐων. Μεταξύ αυτών σημαντικές είναι οι εκδηλώσεις που γίνονται στην Αθήνα και την Πάτρα από συλλόγους αποδημούντων Μεσολογγιτών. Τέλος, τον εορτασμό τιμούν κάθε χρόνο με την παρουσία τους πρεσβευτές και εκπρόσωποι ξένων κρατών, που – κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 – έδειξαν απaráμιλλο φιλελληνισμό.

1.2.2. Παρουσίαση.

Οι Εορτές Εξόδου αποτελούν τη σημαντικότερη και λαμπρότερη πολιτιστική δραστηριότητα του δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου. Διαρκούν περίπου δύο εβδομάδες, ενώ η προετοιμασία τους αρχίζει μήνες πριν.

Οι εκδηλώσεις που συμπεριλαμβάνονται στις εορτές Εξόδου δεν περιορίζονται στην πόλη του Μεσολογγίου. Οι Σύλλογοι των αποδημούντων Μεσολογγιτών διοργανώνουν εκδηλώσεις για να τιμήσουν την ηρωική Έξοδο στις πόλεις όπου πλέον κατοικούν. Οι εκδηλώσεις αυτές συμπεριλαμβάνουν

μουσικές βραδιές, ομιλίες εξέχοντων ατόμων, παραδοσιακούς χορούς, εγκαίνια εκθέσεων με θέμα το Μεσολόγγι, συναυλίες.

Η κορύφωση ωστόσο του εορτασμού της Εξόδου συντελείται το βράδυ του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων. Το Σάββατο το πρωί γίνεται η υποδοχή των Εκπροσώπων των Ξένων Κρατών και Εκπροσώπων της Κυβέρνηση και ακολουθεί μία σειρά καταθέσεων στεφάνων σε ιστορικά μνημεία της Πόλης του Μεσολογγίου.

Το βράδυ του Λαζάρου πραγματοποιείται μία κατανυκτική παρέλαση μνημόσυνο, μοναδική ίσως στον κόσμο για τους ακόλουθους λόγους: α) γιατί ξεκίνησε αυτόβουλα από τους συγγενείς των πεσόντων στην Έξοδο και δεν επιβλήθηκε από το κράτος, β) γίνεται σε ώρα νυχτερινή, με αναμμένα κεριά και λιβανιστήρια, και τέλος, γ) γιατί γίνεται με βηματισμό αργό, σε ένδειξη πένθους και με την συνοδεία μουσικών εμβατηρίων πένθιμων.

Μετά από το μνημόσυνο που πραγματοποιείται στη Μητρόπολη του Μεσολογγίου, στον Ιερό Ναό του Αγίου Σπυριδώνα, η μακρά πομπή διασχίζει την πόλη, έχοντας τον πίνακα της Εξόδου μπροστά σα λάβαρο, και φθάνει στον Κήπο των Ηρώων όπου γίνεται η αναπαράσταση

της Εξόδου και της ανατίναξης της πυριπιδαποθήκης του Χρήστου Καψάλη. Πρόκειται για ένα θέαμα εντυπωσιακό που προκαλεί τον εντυπωσιασμό σ' όλους τους ξένους που παρευρίσκονται σ' αυτό.

Την Κυριακή το πρωί, γίνεται θεία Λειτουργία, στη Μητρόπολη και στη συνέχεια πραγματοποιείται η άφιξη και υποδοχή του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Στην πομπή που ακολουθεί, παίρνουν μέρος οι νέοι και νέες της πόλης, με εξαιρετικές τοπικές ενδυμασίες, αντιπροσωπείες και μπάντες πολλών πόλεων της Ελλάδας και του εξωτερικού, πρέσβεις ξένων χωρών, υπουργοί της Ελληνικής Κυβέρνησης και, ασφαλώς, ο Πρόεδρος της Ελ. Δημοκρατίας, συχνά συνοδευόμενος από τον Πρωθυπουργό της χώρας.

Οι εκδηλώσεις των Εορτών της Εξόδου ολοκληρώνονται με την επιστροφή των Εορτών της Εξόδου – με πομπή – από τον Κήπο των Ηρώων στην αίθουσα τελετών του Μουσείου Ιστορίας και Τέχνης που βρίσκεται στην Κεντρική Πλατεία Μάρκου Μπότσαρη του Μεσολογγίου.

1.2.3. Δαπάνες Εορτών Εξόδου.

Οι δαπάνες για τις Εορτές Εξόδου προέρχονται:

- Τιμητικές διακρίσεις, αναμνηστικά δώρα και έξοδο φιλοξενίας φυσικών προσώπων και αντιπροσωπειών.
- Δαπάνες δεξιώσεων και εθνικών ή τοπικών εορτών.

Πίνακας 4

Έτος	Προϋπολογισμός 2006	Προϋπολογισμός 2007
Σύνολο Εξόδων	175.000,00	266.850,00

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα, τα οποία αντλήσαμε από τον προϋπολογισμό του οικονομικού έτους 2007, του δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου,

παρατηρούμε αύξηση των δαπανών για τις Εορτές Εξόδου κατά το έτος 2007 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

1.3. Το πανηγύρι του Αη – Συμιού.

1.3.1. Ιστορική Αναφορά.

Δύο φορές το χρόνο γιορτάζεται από τους Μεσολογγίτες ο Αη-Συμιός, της Υπαπαντής και το Αγίου Συμεών του Θεοδόχου (2-3 Φεβρουαρίου) και του Αγίου Πνεύματος (Δευτέρα της Πεντηκοστής).

Το διήμερο Πανηγύρι που γίνεται το Φεβρουάριο ονομάζεται Χειμωνιάτικο, ενώ το τριήμερο Πανηγύρι λέγεται Καλοκαιρινό. Το Χειμωνιάτικο λέγεται και γυναικείο Πανηγύρι, γιατί τα παλιά χρόνια πήγαιναν κυρίως γυναίκες ταμένες στον Άγιο, μαζί με τα παιδιά τους. το Καλοκαιρινό Πανηγύρι, που είναι συνδυασμένο με τις αναμνήσεις από τα ηρωικά γεγονότα της Εξόδου, εμπλουτίστηκε με τον καιρό σε εκδηλώσεις, και έγινε το μεγάλο μεσολογγίτικο πανηγύρι που λέγεται και Πανηγύρι των αρματωμένων. Πρόκειται για μία μεγάλη λαϊκή γιορτή, θρησκευτικής και ιστορικής σημασίας, με στοιχεία χριστιανικά αλλά και παγανιστικά, ιστορικά αλλά και καθαρά λαϊκά.

1.3.2. Παρουσίαση

Η προεργασία του καλοκαιρινού πανηγυριού αρχίζει από τη γιορτή της Αναλήψεως, δέκα μέρες πριν. Οι Μεσολογγίτες που παίρνουν μέρος σ' αυτό είναι χωρισμένοι σε δύο τάξεις: στους αρματωμένους και στους καβαλαραίους. Οι αρματωμένοι, άντρες και νέοι, σε 7 και 8 συνήθως παρέες από 8-18 άτομα, ντύνονται όπως οι παλιοί κλέφτες και αγωνιστές. Οι καβαλαραίοι είναι οι περισσότεροι νέοι όπου ιππεύουν άλογα ζωηρά.

Την Κυριακή της Πεντηκοστής μέχρι το δειλινό οι αρματωμένοι και καβαλαραίοι γυρίζουν μέσα στην πόλη, με τη συνοδεία παραδοσιακών οργάνων (ζουρνάδες και νταούλια). Το δειλινό συγκεντρώνονται στον Άγιο Σπυρίδωνα, στη μητρόπολη, προσκυνούν, παίρνουν τη σημαία του συλλόγου των Αη Συμιωτών και με επικεφαλής τον σημαιοφόρο, που κρατάει τη σημαία του Νότη Μπότσαρη, πηγαίνουν στον Κήπο των Ηρώων, όπου ψάλλετε επιμνημόσυνη δέηση.

Στη συνέχεια, όλες οι παρέες ξεκινούν μαζί για το Μοναστήρι του Αη-Συμιού, περνώντας ανάμεσα από πολυάριθμους θεατές που έχουν συγκεντρωθεί στις πλευρές του δρόμου για να τους χειροκροτήσουν και να τους ευχηθούν. Οι Αη - Συμιώτες προχωρούν σιγά - σιγά, χορεύοντας με τα νταούλια, σηκώνοντας τα χέρια ψηλά και φωνάζοντας «όπα - όπα» που σημαίνει ότι είναι ελεύθεροι να διασκεδάζουν έχοντας πίσω τους τα όργανα και ότι δεν λογαριάζουν τον εχθρό. Όλη τη νύχτα οι παρέες τρώνε, πίνουν και χορεύουν.

Το πρωί της Δευτέρας του Αγίου Πνεύματος παρακολουθούν την αρχιερατική θεία λειτουργία με τη συμμετοχή των τοπικών αρχών, στρατιωτικών και πολιτικών. Μετά τη λειτουργία, όλοι συγκεντρώνονται για το μνημόσυνο των Εξοδιτών στον τόπο του μαρτυρίου, εκεί που είχαν συμφωνήσει να συγκεντρωθούν όσοι θα γλίτωναν στην Έξοδο, εκεί που οι εχθροί τους περίμεναν – ειδοποιημένοι – για να τους αποτελειώσουν. Ύστερα γυρίζουν στο μοναστήρι και το μεσημέρι αρχίζει το φαγοπότι και το γλέντι μέχρι το δειλινό, οπότε ετοιμάζονται για το γυρισμό.

Το βράδυ, επιστρέφουν στην πόλη του Μεσολογγίου και το πανηγύρι συνεχίζεται εκεί, μέχρι το πρωί. Την Τρίτη γιορτάζει η Αγία Τριάδα, το ιστορικό εκκλησάκι της θρυλικής Κλείσοβας, που στα 1825 και 1826 αντιμετώπισε τις στρατιές των Τούρκων και των Αιγυπτίων. Οι αρματωμένοι και οι επισκέπτες διασχίζουν με γαϊτες και πλοιάρια τη λιμνοθάλασσα και βγαίνουν στο νησί για να προσευχηθούν. Στο μνημείο των πεσόντων του νησιού γίνεται κατάθεση στεφάνων. Το γλέντι συνεχίζεται μέχρι το βράδυ της Τρίτης στην πόλη.

Έτσι τελειώνει το μοναδικό και ιδιαίτερο εθνικό-θρησκευτικό πανηγύρι του Αη – Συμιού, που αποτελεί πράγματι ξεχωριστή εμπειρία για οποιόν τη ζήσει.

B. Πνευματικές – εκπαιδευτικές πολιτιστικές δραστηριότητες Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

1.4. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.

1.4.1. Ίδρυση και λειτουργία του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ).

Σύμφωνα με το άρθρο 2 των διατάξεων που αφορούν στην ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Δημιουργικής Απασχόληση Παιδιών από Δημοτικές Επιχειρήσεις, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, απαραίτητη είναι η έκδοση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Η άδεια αυτή χορηγείται από τη Διεύθυνση ή το Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του τόπου εγκατάστασης του Κέντρου, μετά την υποβολή διαφόρων δικαιολογητικών.

Το «Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών» του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου ξεκίνησε τη λειτουργία τους στις 01/06/03, μέσα στα πλαίσια των επιδοτούμενων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).

Το πρόγραμμα αυτό για τα τέσσερα πρώτα χρόνια επιδοτείται κατά ποσοστό 75% από την Ε.Ε. και, κατά ποσοστό 25% από εθνικούς πόρους.

1.4.2. Σύσταση – Σκοπός.

Σκοπός αυτού του Κέντρου είναι η δημιουργική απασχόληση των παιδιών για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας, εκτός σχολικού ωραρίου. Πρόκειται δηλαδή για μία προσπάθεια σωστής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των παιδιών, με ατομική ή οργανωμένη δραστηριότητα ή μέσα από οργανωμένες ομάδες εργαστηρίων, στοχεύοντας έτσι αφενός, στην ανακάλυψη και αξιοποίηση των πνευματικών και σωματικών τους ικανοτήτων και αφετέρου, στην ομαλή κοινωνικοποίησή τους μέσα από τη συμμετοχή τους σε οργανωμένες, συλλογικές δραστηριότητες.

Ως δευτερεύοντα σκοπό του ΚΔΑΠ, όχι όμως και λιγότερο σημαντικό, θα πρέπει να αναφέρουμε την εξυπηρέτηση που προσφέρει στους εργαζόμενους γονείς. Χάρη στη λειτουργία του Κέντρου αυτού, οι οικογένειες, και ειδικότερα οι εργαζόμενες μητέρες, έχουν τη δυνατότητα να απασχολούν τα παιδιά τους, κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, σε δημιουργικές και παιδαγωγικές δραστηριότητες, χωρίς να βιώνουν διαρκώς το άγχος και τον φόβο για την ασφάλεια και τη σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους, επιλύοντας ταυτόχρονα το πρόβλημα της φύλαξής τους.

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών μπορεί να διασυνδέεται με τις εκπαιδευτικές μονάδες, τις κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, τους φορείς και τις υπηρεσίες πολιτιστικής, αθλητικής, περιβαλλοντικής τοπικής παρέμβασης και ανάπτυξης.

1.4.3. Υπηρεσίες – Δραστηριότητες.

Το ΚΔΑΠ για την εκπλήρωση του σκοπού του, όπως τον προαναφέραμε, προβλέπει να παρέχει τις παρακάτω υπηρεσίες:

- 1) Υγιεινή και ασφαλή απασχόληση, του ελεύθερου χρόνου των παιδιών με την ανάπτυξη διαφόρων ατομικών και συλλογικών δραστηριοτήτων.

- 2) Υλοποίηση προγραμμάτων έκφρασης, ψυχαγωγίας, άθλησης.
- 3) Ανάπτυξη φιλικών δεσμών και καλλιέργεια των κοινωνικών σχέσεων.
- 4) Ενημέρωση της οικογένειας και παραπομπή σε φορείς που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες (όπως παιδοψυχολόγοι).

1.4.4. Δικαίωμα εγράφης – Εγγραφή παιδιών.

Στο ΚΔΑΠ εγγράφονται παιδιά ηλικίας 6-12 χρονών. Επίσης προτεραιότητα στην εγγραφή των παιδιών έχουν όσα ανήκουν σε οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, των πολυτέκνων και μονογονεϊκών οικογενειών, καθώς και παιδιά που έχουν γονείς με σωματική ή πνευματική αναπηρία.

Από το ξεκίνημα της λειτουργίας του ΚΔΑΠ στο δήμο Μεσολογγίου, προσέλκυσε το ενδιαφέρον των παιδιών και κέρδισε την εμπιστοσύνη των γονέων. Από τον Ιούνιο του 2003 ως και σήμερα έχουν κάνει εγγραφή σε αυτό 520 παιδιά ηλικίας 6 -12 χρονών, αριθμός αρκετά σημαντικός, αν αναλογιστεί κανείς το συνολικό αριθμό των παιδιών της πόλη μας στην αντίστοιχη ηλικία.

Στον παρακάτω πίνακα, παραθέτουμε τις εγγραφές των παιδιών ανά έτη:

Πίνακας 5

ΕΤΟΣ	2003	2004	2005	2006	2007 (ως 30/6)
Αριθμός εγγραφών	223	96	66	72	41
Μ.Ο. ανά μήνα	97	92	90	91	92
Μέσος Όρος (Μ.Ο.) ανά μέρα	85	78	75	83	87

Ακολουθεί πίνακας, όπου καταγράφονται οι προελεύσεις των παιδιών που ανήκουν στο ΚΔΑΠ:

Πίνακας 6

Προέλευση	Αριθμός
Αλλοδαποί μαθητές	22
Μονογονεϊκοί μαθητές	18
Πολύτεκνες οικογένειες	26
Εργαζόμενες μητέρες	285
Υψηλότερη συμμετοχή παιδιών ανά ημέρα	136
Υψηλότερη συμμετοχή παιδιών ανά μήνα	143

Από τον προαναφερθέντα πίνακα, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ο μεγαλύτερος αριθμός γονέων που εμπιστεύονται τα παιδιά τους στο ΚΔΑΠ είναι αυτός των εργαζόμενων μητέρων. Και είναι απόλυτα λογικό το συμπέρασμα, καθώς συμβαδίζει με τις αυξημένες ανάγκες σε καθημερινή βάση, των σύγχρονων οικογενειών και με το γεγονός ότι, όλο και περισσότεροι γονείς δουλεύουν και οι δύο για να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές πιέσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών του Δήμου Μεσολογγίου, έχουν οργανωθεί διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις μουσικοχορευτικές, θεατρικές παραστάσεις, αθλητικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικές εκδρομές, οι οποίες είχαν μεγάλη κοινωνική επιτυχία και αθρόα συμμετοχή.

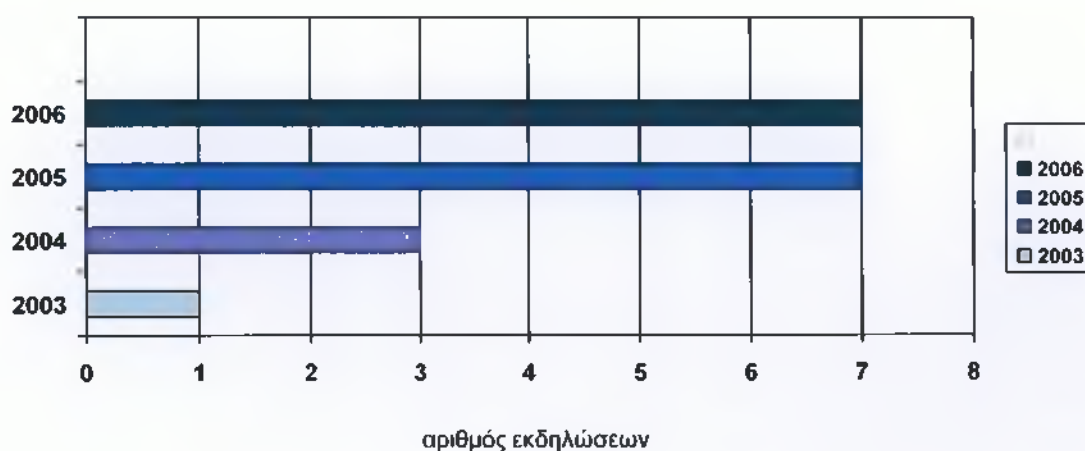
Παραθέτουμε ένα συγκεντρωτικό πίνακα με τις σημαντικότερες εκδηλώσεις του Κέντρου:

Πίνακας 7

Εκδηλώσεις	Έτη
Χριστουγεννιάτικες Εορτές	2003, 2004, 2005, 2006
Αποκριάτικες Εορτές	2005, 2006
Συμμετοχή στην πομπή των εορτών	2004, 2005, 2006

Εξόδου	
Έκθεση ζωγραφικής και κατασκευών	2005, 2006
Μουσικοχορευτική εκδήλωση στα πλαίσια της ναυτικής εβδομάδας	2006
Εκπαιδευτικές εκδρομές σε κήπο των Ηρώων (Α)	2004
Εκπαιδευτικές εκδρομές στο Δημαρχείο – Πινακοθήκη (Β)	2005
Εκπαιδευτικές εκδρομές στις οικίες Παλαμά και Τρικούπη (Γ)	2005
Αθλητικές εκδηλώσεις: πρωτάθλημα στο σκάκι (1)	2005
Αθλητικές εκδηλώσεις: πινγκ - πονγκ (2)	2005
Αθλητικές εκδηλώσεις: ποδόσφαιρο (3)	2006
Αθλητικές εκδηλώσεις: μπάσκετ (4)	2007
Εθελοντικές ομάδες καθαριότητας σε πλατείες, παραλίες	2006

Εκδηλώσεις του Κέντρου:

Σύμφωνα με το προαναφερθέν γράφημα, εύκολα καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως υπάρχει μία αυξανόμενη δραστηριοποίηση του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών σε διαφορετικού είδους εκδηλώσεις. Επομένως, το πρόγραμμα ΚΔΑΠ συνεχίζει να προσελκύει το ενδιαφέρον όχι μόνο των πολιτών αλλά και των πολιτιστικών φορέων. Αυτή η δυναμική του πορεία και παροχή υπηρεσιών σε παιδιά σχολικής ηλικίας ξεκίνησε την 01/06/03 και πρόκειται να συνεχιστεί με συγχρηματοδότηση, μέχρι τις 31/08/08.

1.4.5. Στελέχωση Προσωπικού.

Στο Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών του Δήμου της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου απασχολούνται πέντε (5) συνολικά άτομα:

Πίνακας 8

Γυμναστής - Διευθυντής	Νηπιαγωγός	Δασκάλα χορού	Μουσικός	Καθαρίστρια
1	1	1	1	1

Υπάρχει και ένας λογιστής, ο οποίος όμως λειτουργεί ως εξωτερικός συνεργάτης.

Παρατήρηση:

Κάθε Κέντρο στελεχώνεται σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 4036/27-7-2001 (ΦΕΚ 1128/τ.Β./2001) όπως συμπληρώθηκε και ισχύει, και την Υπουργική Απόφαση αριθμ. Π1β/Γ.Π.ΟΙΚ.14951 (ΦΕΚ 1397/τ.Β/22-10-2001)

1.4.6. Μαθήματα του ΚΔΑΠ.

α) Μάθημα γυμναστικής: Περιλαμβάνει αθλοπαιδιές, ενόργανη και ρυθμική γυμναστική, ομαδικά αθλήματα (όπως ποδόσφαιρο,

καλαθοσφαίριση), ασκήσεις δρομικές, ασκήσεις ρυθμού και κιναισθησης και τέλος, εκμάθηση Ιστορίας του Αθλητισμού και των Ολυμπιακών Αγώνων.

β) Μάθημα παιδαγωγικών και εικαστικών: Σ' αυτό περιλαμβάνονται η ζωγραφική, το ελεύθερο σχέδιο, το τύπωμα (σύγχρονες τεχνικές και μέσα), οι κατασκευές (κολλάζ, κολλάζ ανάγλυφο, μάσκες – καπέλα), πλαστική, γλυπτική, υφαντική, κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών και δραματοποίηση. Επιπρόσθετα διδάσκεται η ιστορία της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, η διακόσμηση Αιθουσών Ξενοκρατείου (έτσι ονομάζεται το κτήριο όπου στεγάζεται η ΚΔΑΠ), και γίνονται, τέλος συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων για διάφορα θέματα που αφορούν τα παιδιά.

γ) Μαθήματα Χορού: Κατά τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος καλλιεργείται ο ρυθμός – ειδικά στις μικρές ηλικίες – αλλά επίσης γίνεται μελέτη της ιστορίας και προέλευσης των παραδοσιακών χορών. Επιπλέον, γίνονται μουσικά – χορευτικά παιχνίδια και βεβαίως εκμάθηση των βασικών ευρωπαϊκών χωρών.

δ) Μάθημα μουσικής: Το μάθημα αυτό περιλαμβάνει Ιστορία της Μουσικής (8^{ος} π.Χ. 20^{ος} μ.Χ.), Θεωρία της Μουσικής, μουσικά παιχνίδια με έμφαση στο ρυθμό και χορωδία παραδοσιακών τραγουδιών.

1.4.6. Συντονισμός – Εποπτεία – Στέγαση.

Το συντονισμό, την υποστήριξη και την παρακολούθηση της λειτουργίας του Κέντρου αναλαμβάνει η Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ), η οποία έχει συσταθεί με την ΚΥΑ ΔΥΙδ/οικ. 10024/1-6-01 ΦΕΚ 726 τ.Β κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 18 του άρθρου Ν.2503/97 ΦΕΚ 107 τ.Δ., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Στην ΟΔΕ, η οποία εδρεύει στο καθ' ύλη αρμόδιο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, συμμετέχουν υπηρεσιακά στελέχη, εκπρόσωποι των συναρμοδίων Υπουργείων Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εκπρόσωποι της Εκκλησίας της Ελλάδας, της ΚΕΔΚΕ, της ΕΣΑΕΑ, των κοινωνικών και επιστημονικών φορέων, καθώς και ειδικοί εμπειρογνώμονες.

Την άμεση διοικητική εποπτεία του Κέντρου έχει το Δ.Σ. του τελικού δικαιούχου φορέα σύστασης και λειτουργίας του, το οποίο οφείλει να παρέχει κάθε δυνατή πληροφόρηση στην ΟΔΕ για την πορεία και εξέλιξη της δομής. Επίσης είναι υποχρεωμένος να υποβάλει τα στοιχεία που θα συμβάλλουν στην επικαιροποίηση των καταχωρημένων στοιχείων που υπάρχουν ήδη στο Χάρτη Πρόνοιας.

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών του Δήμου Μεσολογγίου στεγάζεται στο Ξενοκράτειο Κτήριο, το οποίο έχει κριθεί διατηρητέο μνημείο με απόφαση της Εφορίας Αρχαιοτήτων της Πάτρας. Πρόκειται για ένα κτήριο με πολιτιστική σημασία μεγάλη, που θα το παρουσιάσουμε στη συνέχεια.

1.5. Μαζικός Αθλητισμός.

1.5.1. Γενική παρουσίαση του προγράμματος του Μαζικού

Αθλητισμού.

Το πρόγραμμα Μαζικός Αθλητισμός υλοποιείται χρόνια από το Δήμο της Ι.Π. Μεσολογγίου. Πέρασε στη δικαιοδοσία της Δ.Ε.Π.Α.Μ. (Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου) το έτος 2003.

Εποπτεύουσα αρχή του συγκεκριμένου προγράμματος υπεύθυνη χρηματοδότησης είναι η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Ο Μαζικός Αθλητισμός δραστηριοποιείται σε πέντε διαφορετικούς τομείς τους οποίους θα παρουσιάσουμε ακολούθως υλοποιώντας κάθε φορά τον αντίστοιχο στόχο του.

1.5.2. Άσκηση στην Προσχολική Ηλικία.

Απευθύνεται σε παιδιά 4-6 ετών.

Υλοποιείται σε Παιδικούς Σταθμούς.

Τα νήπια μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις κινητικές τους δεξιότητες, να αναζητήσουν την αυτονομία και την αυτάρκεια με ομάδες συνομηλίκων, να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τη δημιουργική τους φαντασία, μέσα από το παιχνίδι.

Στόχοι του προγράμματος:

- 1) Δημιουργική έκφραση των συναισθημάτων
- 2) Ανάπτυξη της δημιουργίας και της φαντασίας
- 3) Ανεξαρτησία
- 4) Αίσθημα επιτυχίας και επιβράβευσης
- 5) Αυτονομία

1.5.3. Άσκηση στην Εφηβική Ηλικία.

Απευθύνεται σε άτομα ηλικίας 12-18 ετών.

Υλοποιείται σε χώρους άθλησης του ΟΤΑ.

Η δομή του προγράμματος είναι προσαρμοσμένη στις πραγματικές απαιτήσεις των σύγχρονων εφήβων, λαμβάνοντας υπόψη το καθημερινό πιεστικό ωράριο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, το άγχος των εξετάσεων αλλά και την έκρυθμη συμπεριφορά που η εφηβεία επιφέρει. Οι έφηβοι, μέσω του προγράμματος άθλησης, αναζητούν να γίνουν μέλη κάποιας κοινωνικής ομάδας και να συνεργάζονται ομαδικά, καλλιεργώντας ταυτόχρονα την αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθησή τους.

Στόχοι του προγράμματος:

- 1) Σωματική και Ψυχική Υγεία
- 2) Αναψυχή
- 3) Πρόσκληση συμμετοχής σε καινούργιες αθλητικές και φυσικές δραστηριότητες
- 4) Δυνατότητα αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου
- 5) Αθλητική Παιδεία

1.5.4. Άθληση και Γυναίκα.

Απευθύνεται σε γυναίκες άνω των 18 ετών.

Υλοποιείται σε αθλητικούς χώρους, άλλοτε σε γήπεδο, άλλοτε σε αίθουσες γυμναστηρίων (δωρεάν).

Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε εύρος δομημένο πρόγραμμα και υλοποιείται με μεγάλη επιτυχία σε Δήμους και Κοινότητες της χώρας. Το περιεχόμενό του έχει εμπλουτιστεί με μεγάλη ποικιλία αθλητικών και κινητικών δραστηριοτήτων, όπως αεροβική, χορός, αθλοπαιδιές, γυμναστική ακόμα και με δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην ύπαιθρο. Έτσι, μ' αυτόν τον τρόπο, δίνεται η δυνατότητα σε όλες τις γυναίκες να συμμετέχουν, ανάλογα με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Στόχοι του προγράμματος:

- 1) Βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας
- 2) Κινητική αναψυχή
- 3) Βελτίωση της αισθητικής εμφάνισης
- 4) Κοινωνικότητα
- 5) Μείωση του καθημερινού άγχους

1.5.5. Άσκηση στην Τρίτη Ηλικία.

Απευθύνεται σε άτομα άνω των 60 ετών.

Υλοποιείται στα ΚΑΠΗ.

Το πρόγραμμα «Άσκηση στην Τρίτη Ηλικία» λειτουργεί με εξειδικευμένους καθηγητές φυσικής αγωγής και υλοποιείται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους των Κέντρων Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ). Το περιεχόμενο του προγράμματος περιλαμβάνει κινητικές δραστηριότητες αναψυχής με ψυχαγωγικό και κοινωνικό χαρακτήρα και στοχεύει στη προαγωγή της φυσικής ικανότητας των ατόμων, αλλά και στη διατήρηση της υγείας τους.

Στόχοι του προγράμματος:

- 1) Βελτίωση της βιολογικής, ψυχολογικής και πνευματικής ικανότητας
- 2) Πρόληψη ασθενειών
- 3) Αναψυχή
- 4) Κοινωνικότητα – συντροφικότητα

1.5.6. Άσκηση ατόμων με ειδικές ανάγκες – Άσκηση στα κέντρα ψυχικής υγείας.

Απευθύνεται σε άτομα με νοητική στέρση, κινητικές διαταραχές, συναισθηματικές διαταραχές και κοινωνική δυσπροσαρμογή, ψυχικά νοσήματα, ψυχικές διαταραχές, διαταραχές προσωπικότητας.

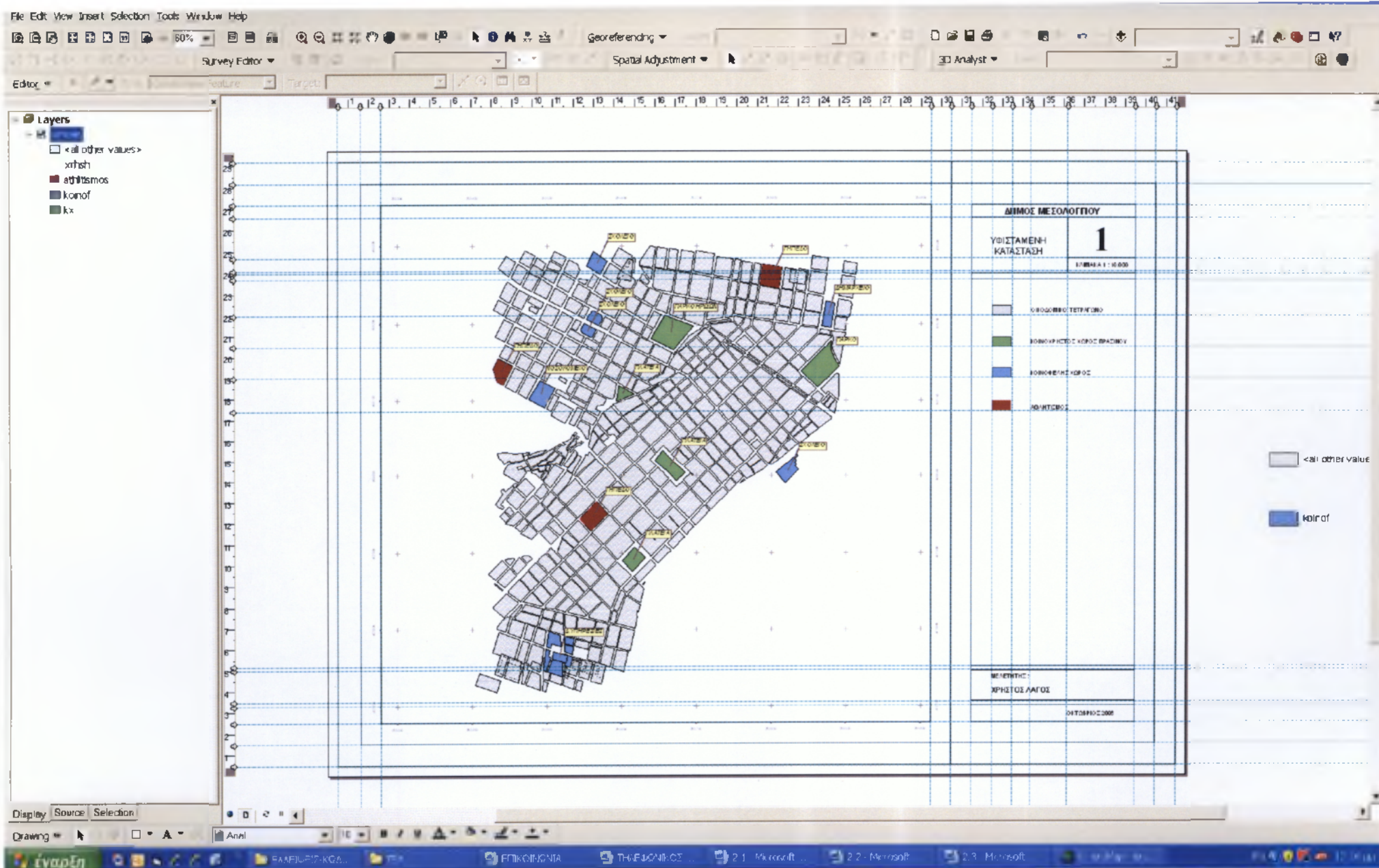
Υλοποιείται σε σχολεία, ιδρύματα (εντός και εκτός σχολικού ωράριου), σε προσαρμοσμένους αθλητικούς χώρους των Ο.Τ.Α., σε κέντρα ψυχικής υγείας.

Τα άτομα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό έχουν την ευκαιρία να βιώσουν συναισθήματα και εμπειρίες που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων ενδιαφερόντων, αλλά και στην ικανοποίηση της δυνατότητας της δημιουργίας.

Στόχοι του προγράμματος:

- 1) Δικαίωμα συμμετοχής στην άθληση
- 2) Ανάπτυξη πολλαπλών δεξιοτήτων (σωματικών – ψυχικών)
- 3) Ψυχολογική υποστήριξη
- 4) Δυνατότητα ένταξης – επανένταξης στο κοινωνικό σύνολο
- 5) Ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και δυνατότητα επικοινωνίας.
- 6) Αναψυχή.

Ορισμένα από τα κέντρα μαζικού αθλητισμού φαίνονται στον παρακάτω χάρτη είναι κέντρα που μπορούν να δραστηριοποιηθούν αθλητικά όχι μόνο άτομα προσχολικής και εφηβικής ηλικίας, αλλά και άτομα που ασχολούνται επαγγελματικά με τον αθλητισμό.

Χάρτης Γ.1.5.

1.6. Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος».

1.6.1. Ιστορική αναφορά – Ίδρυση.

Το Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος» στεγάζεται στο πατρογονικό σπίτι του Αρχηγού των Εξοδιτών, Αθανασίου Ραζή - Κότσικα. Το 1998, ο Μεσολογγίτης δικηγόρος Νίκος Κορδόσης αγόρασε το κτίριο και το παρέδωσε στην κοινότητα της πόλης για τη δημιουργία της «Διέξοδου», ενός πνευματικού κέντρου, προσιτού για κάθε φιλελεύθερο και ανήσυχο πνεύμα.

Η «Διέξοδος» είναι μία ιδιωτική πρωτοβουλία και, ως τέτοια, στηρίζεται οικονομικά σε ιδιώτες, φίλους δωρητές και σε χορηγίες. Υπάρχει βέβαια ένα διοικητικό συμβούλιο που αναλαμβάνει τη διοργάνωση κάθε φορά των ποικίλων πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Κέντρου Λόγου και Τέχνης. Τα μέλη και οι συνεργάτες του κέντρου είναι οι ακόλουθοι:

Υπάρχει ο ιδρυτής και δημιουργός της «Διέξοδου», ο κ. Νίκος Κορδόσης, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, τρία μέλη του Δ.Σ., η υπεύθυνη του χώρου, η γραμματέας, και συμμετέχουν επίσης εικαστικοί σύμβουλοι, ιστορικοί τέχνης, συντηρητές έργων, διακοσμητές χώρων, υπεύθυνοι για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται μέσα στα πλαίσια του Κέντρου Λόγου και Τέχνης. Υπάρχουν επίσης σύμβουλοι (νομικοί – τεχνικοί – οικονομικοί) και επιστημονικοί συνεργάτες.

Τέλος, θα θέλαμε να προσθέσουμε πως ο σχεδιασμός και η δημιουργία του ανάγλυφου σήματος της «Διέξοδου» έχει γίνει από διάσημο Μεσολογγίτη χαράκτη.

1.6.2. Δραστηριότητες «Διέξοδου» γενικά.

Το Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος» βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της πόλης του Μεσολογγίου, πάνω σε ένα διώροφο κτίριο του 18^{ου} αιώνα, συνολικής επιφάνειας 400τ.μ. που ανακαινίστηκε το 1999.

Στη «Διέξοδο», που με απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Οικονομίας έχει αναγνωριστεί και λειτουργεί ως κοινωφελής ιδιωτικός πολιτιστικός οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, πραγματοποιούνται πολλές και ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε διαλέξεις, εκθέσεις, (ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής, φωτογραφίας), συναυλίες και μουσικές εκδηλώσεις, σεμινάρια, παρουσιάσεις βιβλίων, λογοτεχνικές και φιλολογικές συγκεντρώσεις, κινηματογραφικές προβολές, επιστημονικές ανακοινώσεις, συνεντεύξεις τύπου, επιδείξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδόσεις, εταιρικές παρουσιάσεις, επιχειρηματικές διασκέψεις, καθώς και άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις λόγου, τέχνης, πολιτισμού.

1.6.3. Μορφωτικά προγράμματα.

α) Ελεύθερο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο:

Πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιούν ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες και απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 7 ως 11 ετών. Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει τους τομείς των εικαστικών (ζωγραφική, γλυπτική), της κλασικής μουσικής και της λογοτεχνίας, της ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού.

Σκοπός του Ελεύθερου Παιδικού Ινστιτούτου είναι να καλυφθεί η εκδήλωση ενδιαφέροντος των παιδιών, μέσω της αίσθησης, της αντίληψης και της γνώσης, ώστε να προσεγγίσουν την Τέχνη και να τη θεωρήσουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους.

Το πρόγραμμα προσφέρεται δωρεάν στους μικρούς ενδιαφερόμενους και πραγματοποιείται κάθε Κυριακή απόγευμα. Ολοκληρώνεται σε τρεις κύκλους και σε ένα χρονικό πλαίσιο εννέα μηνών (ανά τρεις μήνες ολοκληρώνεται ένας κύκλος).

β) Λέσχη Ανάγνωσης:

Το Κέντρο Λόγου και Τέχνης, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Βιβλίου υλοποιεί έναν από τους βασικούς στόχους του, την ιδέα της ανάγνωσης και την προώθηση του βιβλίου.

Πρόκειται για τη «Λέσχη Ανάγνωσης» που ανήκει και δρα στους χώρους της «Διεξόδου» που αποτελεί χώρο συνάντησης, ανταλλαγής ιδεών και πληροφοριών, χωρίς αυστηρούς κανόνες για το ποιοι και πόσοι θα συμμετέχουν σ' αυτήν. Οι συναντήσεις γίνονται μία φορά το μήνα στον πρώτο όροφο της «Διεξόδου» και στρέφονται γύρω από συζητήσεις και αναλύσεις κλασικών και νεότερων έργων πεζογραφίας με συντονίστρια τη συγγραφέα, κάτοικο Μεσολογγίου, Ακακία Κορδόση.

Όσοι αγαπούν την ανάγνωση βιβλίων και θέλουν να μοιράζονται με άλλους ανθρώπους τη συγκίνηση και τον προβληματισμό από ένα συγκεκριμένο έργο πάνω στο οποίο κάθε φορά γίνεται συζήτηση στη «Λέσχη Ανάγνωσης» μπορούν ελεύθερα να συμμετάσχουν.

γ) Εκπαιδευτικές ξεναγήσεις:

Έπειτα από τηλεφωνική συνεννόηση με τη γραμματεία του Κέντρου Λόγου και Τέχνης, πραγματοποιούνται δωρεάν σε ομάδες μαθητών κ.α. εκπαιδευτικές ξεναγήσεις, διάρκειας 45' σε καθημερινή βάση.

1.6.4. Προηγούμενες μουσικές εκδηλώσεις.

Η διάρκεια λειτουργίας του Κέντρου Λόγου και Τέχνης δεν είναι μεγάλη καθώς μετρά μία δεκαετία περίπου, ωστόσο είναι βαρυσήμαντη και εντυπωσιακή. Ενδεικτικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τις ακόλουθες εκδηλώσεις από τον τομέα της μουσικής:

- Βραδιά αφιερωμένη στην ιταλική μουσική (2/2/2008)
- Ρεσιτάλ πιάνου της Μίλα Τεοβάνοβιτς (7/7/2007)
- Οι πιανίστες Νατάσσα Έξαρχου και Αλεξάνδρα Κορδόση σε έργα κλασικής μουσικής (9/6/2007)
- Ο συνθέτης Δημήτρης Μαραμπής και ο τραγουδιστής Γιώργος Χριστοδούλου σε μελοποιημένη ποίηση Λόρκα (3/3/2007)
- Ρεσιτάλ πιάνου του Δημήτρη Σγουρού (9/7/2004)
- Ρεσιτάλ της Αρλέτας με τραγούδια από το Νέο Κύμα (13/12/2003)
- Συναυλίες του σχήματος «ΑΤΑΛΑΝΤΟΙ» και του συγκροτήματος Σμάνη (16/5/2003)
- Συναυλία με θέμα «Μουσικές χορευτικές φόρμες 17^{ου} – 19^{ου} αιώνα» (22/3/2003)
- Επιδείξεις πιάνου – κιθάρας – Αφιέρωμα στα 250 χρόνια του Σεμπάστιαν Μπαχ (10/3/2001)

1.7. Βυρωνική Εταιρεία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

1.7.1. Ιστορική αναφορά – ίδρυση.

Η Βυρωνική Εταιρεία της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός, που ιδρύθηκε το 1991. Έχει ως στόχο τη διάδοση και επιστημονική κατανόηση της ζωής του Λόρδου Βύρωνα και της ποίησής του. Επιδιώκει επίσης να καλλιεργήσει την εκτίμηση για άλλες ιστορικές φιγούρες του Διεθνούς Φιλελληνικού Κινήματος του 19^{ου} αιώνα, ιδεαλιστών, οι οποίοι, όπως ο Λόρδος Βύρωνα, έδωσαν τις περιουσίες, τα talέντα τους και τις ζωές τους για την Ελληνική Ανεξαρτησία.

1.7.2. Παρουσίαση.

Η Βυρωνική Εταιρεία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου είναι ένα Διεθνές Κέντρο Έρευνας και Μελέτης για τον Λόρδο Βύρωνα και τον Φιλελληνισμό. Πρόκειται για ένα αναπτυσσόμενο Κέντρο, το οποίο οργανώνει πολλές τοπικές, εθνικές και διεθνείς δραστηριότητες αφιερωμένες στη μνήμη του ποιητή. Ανάμεσα σ' αυτές, περιλαμβάνονται Διεθνής Συνέδρια, διαλέξεις, ημερίδες, σκηνοθεσία θεατρικών έργων, εντός και εκτός Ελλάδας, συμμετοχή σε Βρετανικά κα Ελληνικά φεστιβάλ, ανταλλαγές και φιλοξενίες Βυρωνιστών από όλο τον κόσμο.

Η Βυρωνική Εταιρεία έχει δημοσιεύσει έναν ιστορικό οδηγό για τα Μνημεία στον Κήπο των Ηρώων (σε τέσσερις γλώσσες), και έχει εδραιώσει μία συνεργασία με το αγγλικό εκπαιδευτικό σώμα του Πανεπιστημίου της Αθήνας και του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η ίδρυση του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας και Μελέτης για τον Λόρδο Βύρωνα και τον Φιλελληνισμό πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2001 και εγκαινιάστηκε από τον Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

Η Βυρωνική Εταιρεία στεγάζεται τώρα στην σοφίτα του σπιτιού του Λόρδου Βύρωνα.

1.8. Κινηματογραφική Λέσχη Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

1.8.1. Ιστορική αναφορά.

Το 1978, μία παρέα Μεσολογγιτών φίλων ίδρυσαν την Κινηματογραφική Λέσχη. Η Κινηματογραφική Λέσχη λειτούργησε κάποια χρόνια ενώ παράλληλα με τις προβολές, διοργάνωνε επίσης εκδρομές, συνεσιώσεις και πολιτιστικές παρεμβάσεις. Η δυσκολία όμως ανεύρεσης αίθουσας προβολής μαζί με τα αυξημένα οικονομικά προβλήματα, ανάγκασαν τη Λέσχη να διακόψει τη δραστηριότητά της.

Ο κόσμος όμως επιζητούσε την επαναλειτουργία της. Το 1985, μία άλλη παρέα Μεσολογγιτών επιχείρησε ξανά την προσπάθεια, η οποία κράτησε για περίπου δύο χρόνια.

Την περίοδο '92 – '93, η Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου λειτούργησε και πάλι υπό άλλη διεύθυνση. Οι συνθήκες ήταν πλέον ευνοϊκές, γιατί είχε διαμορφωθεί και η αίθουσα του Τρικούπειου Πολιτιστικού Κέντρου, αλλά ταυτόχρονα είχε εγκατασταθεί και η μηχανή προβολής, δωρεά της οικογένειας Ζαβέρδα, προς το Δήμο Μεσολογγίου. Έτσι, για μία μεταβατική περίοδο τεσσάρων (4) χρόνων περίπου, υπό την αιγίδα του Συλλόγου «Διονύσιος Σολωμός», γίνονταν κάθε εβδομάδα, προβολές ταινιών. Το 1998, μετά από πολύχρονη εμπειρία, πραγματοποιείται η πρώτη ιδρυτική συνέλευση της σημερινής «Λέσχης Φίλων του Κινηματογράφου». Στην πορεία (2002) αποκτήθηκαν μηχανήματα προβολής σύγχρονης τεχνολογίας, προσφοράς του Ο.Τ.Ε. και έκτοτε κάθε εβδομάδα (Κυριακή – Δευτέρα) προβάλλονται ταινίες ποιότητας.

1.8.2. Παρουσίαση.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου στεγάζεται – όπως προαναφέραμε στο Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο. Υπάρχει έναν διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τον Πρόεδρο της Λέσχης, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία και τον Υπεύθυνο των δημοσίων σχέσεων.

Το πρόγραμμα της Κινηματογραφικής Λέσχης είναι ιδιαίτερα προσεγμένο και περιλαμβάνει επίσης ειδικές προβολές για τα Σχολεία (ταινίες οικολογικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου), ταινίες κινουμένων σχεδίων και 3D animation, κινηματογραφικά αφιερώματα στον εγχώριο και παγκόσμιο κινηματογράφο. Επίσης, στα χρόνια λειτουργία της Κινηματογραφικής Λέσχης Μεσολογγίου έχουν διοργανωθεί αρκετές εκδηλώσεις και πολλοί γνωστοί σκηνοθέτες, ηθοποιοί, άνθρωποι της 7ης Τέχνης και των Γραμμάτων, έχουν επισκεφτεί την πόλη και έχουν εντυπωσιαστεί τόσο από τη φιλόξενη υποδοχή όσο και από το αξιόλογο επίπεδο των εκδηλώσεων.

Αποτελεί, λοιπόν η Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου, μία εστία εμφανούς προσφοράς πολιτισμού και μίας αθέατης, αλλά σημαντικής, κοινωνικής παρέμβασης.

1.9. Χορευτικό Τμήμα Πνευματικού Κέντρου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

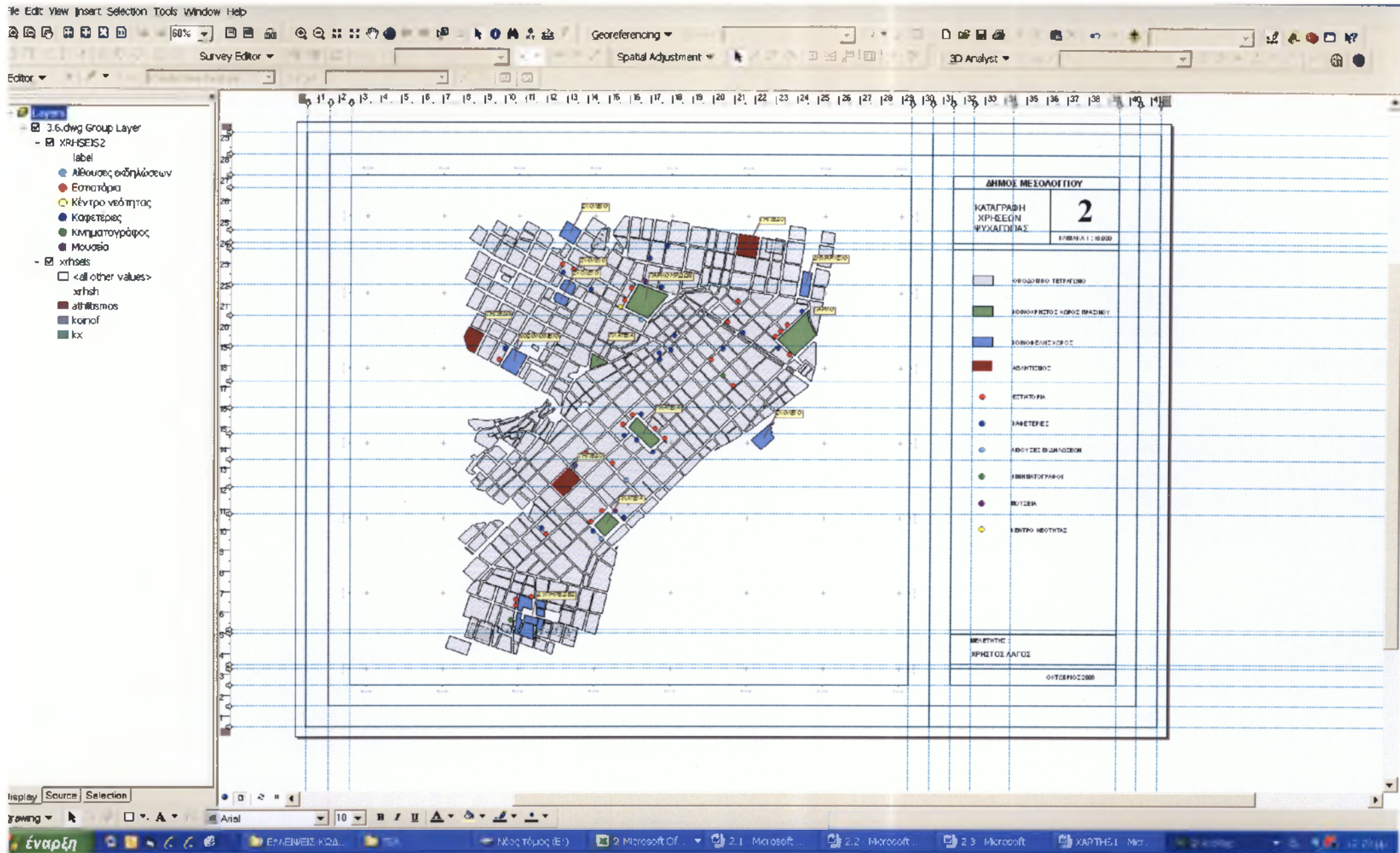
1.9.1. Παρουσίαση.

Το Χορευτικό τμήμα της Ι.Π. Μεσολογγίου ιδρύθηκε το 1994 και αυτή τη στιγμή αριθμεί 200 μέλη τα οποία είναι άνω των 18 ετών. Κύριος στόχος του τμήματος είναι η διάδοση της πλούσιας μεσολογγίτικης παράδοσης, ηθών και εθίμων, αλλά και η χρήσιμη και δημιουργική ενασχόληση των νέων και των μεγαλύτερων, καθώς και η γνωριμία με την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα των άλλων περιοχών της Ελλάδας.

Η φορεσιά είναι ο μεσολογγίτικος ντουλαμάς, με τ' άρματα του. Το τμήμα παρουσιάζει τους χορούς της Αιτωλοακαρνανίας, όπως το τσάμικο, τα πολύ γνωστά Αιτωλοακαρνανικά συρτά, τον απόλυτο Ναυπακτιώτικο και τους άλλους της λεβεντογέννας Ρούμελης. Τους χορούς από την περιοχή της Ρούμελης συνοδεύουν οι γυναικείες στολές από τη περιοχή της Παλαιομάνινας.

Από την ίδρυση του, το χορευτικό τμήμα της Ι.Π. Μεσολογγίου έχει παρουσιάσει 253 παραστάσεις σχεδόν σ' όλα τα μέρη της Ελλάδας αλλά και σε χώρες του εξωτερικού.

Στο παρακάτω χάρτη αυτό παρουσιάζεται η Κινηματογραφική Λέσχη της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου καθώς και το πνευματικό κέντρο με τη σχολή χορού.

Χάρτης Γ.1.8.

Γ. Ψυχαγωγικές Εκδηλώσεις του Δήμου Μεσολογγίου.

1.10. Το Μεσολογγίτικο Καρναβάλι.

1.10.1. Παρουσίαση.

Το Μεσολογγίτικο Καρναβάλι ως θεσμός μετράει 24 χρόνια ζωής. Διοργανώνεται κατά κύριο λόγο από ιδιώτες, νέους, με τη σύμπραξη και του δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.

Οι εκδηλώσεις διαρκούν δέκα (10) ημέρες και αρχίζουν την Τσικνοπέμπτη. Οι εκδηλώσεις ολοκληρώνονται με τη Μεγάλη παρέλαση του καρναβαλιού, η οποία αρχίζει από τον Κήπο των Ηρώων και καταλήγει στην Κεντρική Πλατεία Μάρκου Μπότσαρη της πόλης, όπου και καίγεται ο Βασιλιάς Καρνάβαλος.

Το Καρναβάλι περιλαμβάνει διάφορες εκδηλώσεις στην κεντρική πλατεία και τον πεζόδρομο της πόλης, όπως ο Κρυμμένος Θησαυρός, χορευτικά από τους συμμετέχοντες, ξυλοπόδαρους. Επίσης, πραγματοποιούνται καρναβαλιστικά πάρτυ και ξέφρενοι χοροί σε πολλά νυχτερινά κέντρα της πόλης.

1.11. Ναυτική Εβδομάδα.

1.11.1. Παρουσίαση.

Την τελευταία επταετία, πραγματοποιείται στην Ι.Π. Μεσολογγίου, την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου η Ναυτική Εβδομάδα.

Πρόκειται για μία σειρά εκδηλώσεων στις οποίες περιλαμβάνονται ναυτικοί αγώνες, κολυμβητικοί αγώνες, αλλά και θεατρικές παραστάσεις, χορευτικές επιδείξεις, τραγούδια θαλασσινά από τις χορωδίες της πόλης. Κύριοι υπεύθυνοι για τη διοργάνωση της Ναυτικής Εβδομάδας είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας, ο Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και το Λιμεναρχείο της Γιόλης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

2.1. Ο Κήπος των Ηρώων.

2.1.1. Ιστορική αναφορά.

Ο Κήπος των Ηρώων, που θεωρείται παγκόσμιο σύμβολο ελευθερίας και αυτοθυσίας, ιδρύθηκε το 1830 με διαταγή του τότε Κυβερνήτη της Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια.

Το 1838, οι τότε Βασιλείς της Ελλάδας, ο Όθων και η Αμαλία, ήρθαν στην πόλη του Μεσολογγίου και παρέστησαν στην τελετή ταφής των οστών των ηρώων που, κατά τη διάρκεια της Β΄ Πολιορκίας θάβονταν στην περιοχή του φρουρίου, γιατί τα νεκροταφεία της πόλης είχαν «γεμίσει».

2.1.2. Παρουσίαση.

Ο Κήπος των Ηρώων αποτελεί το κοιμητήριο των πεσόντων στις πολιορκίες και την Έξοδο. Στον χώρο αυτόν βρίσκονται οι τάφοι του Μάρκου Μπότσαρη, του Λόρδου Μπάυρον, του Νότη Μπότσαρη, του Μάγερ, του Ρατζηκώτσικα, του Δημητρίου Μακρή και πολλών άλλων αγωνιστών. Επιπλέον, είναι ο χώρος όπου συγκεντρώνονται 63 μνημεία, όχι μόνο Ελλήνων πεσόντων αλλά και ξένων φιλελλήνων που θυσιάστηκαν στον αγώνα των Ελλήνων για ελευθερία και ανεξαρτησία. Στον Κήπο των Ηρώων πραγματοποιείται επίσης – όπως έχουμε ήδη αναφέρει – η αναπαράσταση της ανατίναξης του Χρήστου Καψάλη.

Ενδεικτικά, παρουσιάζουμε το Μνημείο των Φιλελλήνων που βρίσκεται στον Κήπο των Ηρώων.

Το Μνημείο αυτό στήθηκε κατά τη βασιλεία του Όθωνα και αφιερώθηκε στους φιλέλληνες. Το τρίποδο με τη φωτιά στην κορυφή του παριστάνει τη φλόγα που άναψε στον κόσμο η πτώση του Μεσολογγίου. Στις τέσσερις πλευρές του είναι γραμμένα: Μεσολόγγι, Βασιλάδι, Κλείσοβα, Ντολμάς, ενώ ανάμεσα από τις ακανόνιστες πέτρες της πυραμίδας είναι ενσωματωμένα κανόνια και μπάλες της Εξόδου.

2.2. Παλαιό Δημαρχείο – Πινακοθήκη Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης

2.2.1. Ιστορική αναφορά.

Το Μουσείο – Ιστορίας και Τέχνης βρίσκεται στην κεντρική πλατεία Μάρκου Μπότσαρη και στεγάζεται στο παλιό Δημαρχείο. Χτίστηκε το 1932, όταν Δήμαρχος ήταν ο Χρήστος Ευαγγελάτος.

2.2.2. Παρουσίαση.

Το Μουσείο ιστορίας και Τέχνης είναι ένα νεοκλασικό κτίριο. Από τη μία και απ' την άλλη πλευρά της εισόδου, υπάρχουν οι προτομές των

πρωθυπουργών της Ελλάδας, του Χαρίλαου Τρικούπη και του Επαμεινώνδα Δεληγιώργη.

Στο ισόγειο του κτηρίου υπάρχουν δύο «αίθουσες Μπάϋρον», με γράμματα, προσωπικά αντικείμενα, πίνακες και ανδριάντα του μεγάλου φιλέλληνα ποιητή, καθώς επίσης και η αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου, που έχει στους τοίχους της τα πορτρέτα των μέχρι τώρα Δημάρχων της πόλης. Στην είσοδο, υπάρχουν το σχέδιο του Μεσολογγίου κατά τις πολιορκίες, καθώς και οι τοπικές στολές της εποχής.

Στον επάνω όροφο βρίσκεται το επίσημο γραφείο του Δημάρχου, όπου υποδέχεται μόνο τους «υψηλούς» ξένους (υπουργούς, πρέσβεις και αρχηγούς κρατών) και γι' αυτό ανοίγει σχεδόν αποκλειστικά στις γιορτές της Εξόδου. Υπάρχουν επίσης πίνακες Ελλήνων και Ξένων

ζωγράφων που είναι εμπνευσμένοι από τον αγώνα του Μεσολογγίου. Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα έργα:

α) «Η υποδοχή του Λ. Βύρωνα στο Μεσολόγγι» του Δ. Κασόλα.

β) «Η Έξοδος», αντίγραφο που παρουσιάζει τους Αγωνιστές την ώρα που δρασκελίζουν την τάφρο, ενώ ο Θεός ευλογεί τους Εξοδίτες. Πρόκειται για τον πίνακα που τον περιφέρουν τελειόφοιτοι του Λυκείου στο Μνημόσυνο, την επίσημη πομπή που γίνεται κάθε βράδυ του Λαζάρου και Κυριακή των Βαΐων.

γ) Η ανατίναξη του Χρήστου Καψάλη

δ) «Η Μεσολογγίτισσα», του Lansac – μαθητή του Ντελακρουά – που έγινε του 1828. Είναι ένας από τους γνωστότερους πίνακες του Μουσείου. Μία Μεσολογγίτισσα, την ώρα του χαμού και στο τελευταίο σκαλοπάτι της απόγνωσης, σκοτώνει το

παιδί της και ετοιμάζεται να σκοτωθεί και εκείνη, δίπλα στο νεκρό άντρα της. Ο πίνακας αυτός είναι αυθεντικός, τον αγόρασε η Έλενα Βενιζέλου από το Μουσείο του Λούβρου και τον δώρισε στο Μεσολόγγι.

ε) «Η Ελευθερία μέσα από τα ερείπια το Μεσολογγίου». Πρόκειται για αντίγραφο του πίνακα του μεγάλου ζωγράφου Ντελακρουά – το πρωτότυπο βρίσκεται στο Μουσείο του Μπορντώ. Η κίνηση της Ελευθερίας που αναδύεται μέσα από τις πεσμένες πλάκες και τα ερείπια, το φως που πλαισιώνει τη φιγούρα, παραπέμπουν με μοναδική ευκρίνεια στην Ανάσταση του Χριστού.

Επιστρέφοντας στο κτίριο του Παλαιού Δημαρχείου, οφείλουμε να επισημάνουμε πως, στον επάνω όροφο, εκτός από τη πλούσια συλλογή πινάκων, υπάρχουν επίσης έγγραφα και αντικείμενα από τις αδελφοποιήσεις του Μεσολογγίου με το Γκέτλινγκ, πατρίδα του Μπάϋρον, και το Σόντορφ, πατρίδα του Μάγερ, καθώς και το ιστορικό έγγραφο που ανακήρυξε το Μεσολόγγι «Ιερή Πόλη».

2.3. Το Μουσείο Κωστή Παλαμά.

2.3.1. Παρουσίαση.

Πρόκειται για το πατρογονικό σπίτι των Παλαμάδων, όπου έμεινε ο αδερφός του πατέρα του μεγάλου ποιητή με την οικογένειά του. Σ' αυτό έρχεται να μείνει το 1865 ο εξάχρονος Κωστής Παλαμάς, όταν έχασε, μέσα σε 40 μέρες και τους δύο γονείς του.

Πολλά από τα ποιήματά του τα εμπνεύστηκε από τη ζωή του σ' αυτό το νεοκλασικό σπίτι. Μέσα στο βιογραφικό πεζό έργο του «Τα χρόνια μου και τα χαρτιά μου», βρίσκουμε περιγραφές και αναμνήσεις του ποιητή από αυτό το σπίτι με τα μεγάλα, φωτεινά δωμάτια, από τους συγγενείς και φίλους, τις γιορτές του, από τη γειτονιά και τους γείτονες.

Στο σπίτι του Κωστή Παλαμά, που λειτουργεί ως μουσειακός χώρος, βρίσκονται χειρόγραφα του ποιητή, καθώς και άλλα προσωπικά του αντικείμενα όπως και φωτογραφίες της οικογένειάς του. Υπάρχει επίσης το ξύλινο γραφείο του Κωστή Παλαμά, όπου συνέθεσε μερικά από τα κορυφαία ποιήματά του.

2.4. Το Μουσείο της Οικογένειας Τρικούπη.

2.4.1. Παρουσίαση.

Είναι το πατρογονικό σπίτι των Τρικούπηδων που δωρίθηκε από την οικογένεια του τελευταίου Τρικούπη, πολιτευτή και πρώην υπουργό κ. Κωνσταντίνο Τρικούπη, για να χρησιμοποιηθεί ως μουσείο για το Χαρίλαο Τρικούπη και λοιπά μέλη της οικογένειάς τους. Σ' αυτό το αρχοντικό, γεννήθηκε και έζησε ο Σπυρίδων Τρικούπης, ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας και σημαντικός αναμορφωτής της.

Ένας από τους όρους της παραχώρησης του σπιτιού ήταν η κατασκευή των ανδριάντων των επιφανών μελών της οικογένειας ο οποίος όμως δυστυχώς δεν έχει ακόμα εκπληρωθεί. Έχει κατασκευαστεί μόνο ο ανδριάντας του Χαρίλαου Τρικούπη, του οποίου η επίσημη τοποθέτηση έγινε το 2006.

2.5. Το Σπίτι του Ιωάννη Τρικούπη.

2.5.1. Παρουσίαση.

Το κτίριο αυτό που δεσπόζει κοντά στο μητροπολιτικό ναό του Αγίου Σπυρίδωνα, είναι το σπίτι του Ιωάννη Τρικούπη, αδελφού του πρωθυπουργού Σπυρίδωνα Τρικούπη και προέδρου της Δημογεροντίας του Μεσολογγίου, στα χρόνια της Επανάστασης.

Στο σπίτι αυτό, έζησε η οικογένεια του Ιωάννη Τρικούπη και οι απόγονοί της, ως τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, μέχρι δηλαδή που αναχώρησαν οριστικά για την πρωτεύουσα.

Σήμερα, στο κτίριο αυτό στεγάζεται το γραφείο του Δημάρχου, το γραφείο του Αντιδημάρχου, καθώς επίσης και ο πολιτιστικός τομέας του δήμου Μεσολογγίου. Υπάρχει επίσης η αίθουσα συνδιασκέψεων, όπου συγκεντρώνεται το δημοτικό συμβούλιο, για τη λήψη και υλοποίηση των κατάλληλων αποφάσεων και ενεργειών για τα θέματα της πόλης.

2.6. Το Σπίτι του Ραζή – Κότσικα.

2.6.1. Ιστορική αναφορά.

Στο ιστορικό κέντρο της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, στον κεντρικό πεζόδρομο, βρίσκεται ένα από τα ελάχιστα σωζόμενα προεπαναστατικά κτίρια, το πατρογονικό σπίτι του Αρχηγού της Εξόδου, Αθανασίου Ραζή – Κότσικα. Χτίστηκε γύρω στα 1760-1780 και σ' αυτό γεννήθηκε ο στρατηγός Αθανάσιος Ραζή – Κότσικας, ο οποίος έχασε τη ζωή του, το βράδυ της Εξόδου.

Γύρω στα 1900 το ιστορικό αυτό σπίτι πέρασε στα χέρια τρίτων και σταδιακά μετατράπηκε σε ξενοδοχείο, εστιατόριο, καφενείο, γαλατάδικο και στραγαλάδικο. Από το 1980, εγκαταλείφθηκε στην τύχη του και ήταν έτοιμο να καταρρεύσει.

Το 1998, ο Μεσολογγίτης δικηγόρος, Νίκος Κορδόσης, διαπιστώνοντας την αδιαφορία της πολιτείας απέναντι στο ιστορικό κτίριο, το οποίο δεν είχε χαρακτηριστεί διατηρητέο, ευαισθητοποιήθηκε και το αγόρασε, το ανακαίνισε με απόλυτο σεβασμό προς όλα τα διατηρητέα στοιχεία και δημιούργησε το Κέντρο Λόγου και Τέχνης, «Διέξοδος».

2.6.2. Παρουσίαση.

Για τις πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις του Κέντρου Λόγου και Τέχνης, έχουμε μιλήσει διεξοδικά στο προηγούμενο κεφάλαιο. Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να επισημάνουμε πως υπάρχει μόνιμη συλλογή Έργων Τέχνης που φιλοξενείται στις επάνω αίθουσες του ιστορικού κτιρίου. Η συλλογή αποτελείται από εκατοντάδες έργα Ελλήνων αλλά και ξένων δημιουργών. Τα περισσότερα έργα είναι ζωγραφικά, ενώ υπάρχουν και αρκετά γλυπτά.

Το κτίριο όπου στεγάζεται η «Διέξοδος» περιλαμβάνει μία ισόγεια αίθουσα 180τ.μ., μία αίθουσα 80τ.μ. στον όροφο και ένα ημιυπαίθριο χώρο επίσης στον 1^ο όροφο 90τ.μ. που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για εκδηλώσεις λόγου, τέχνης και προβολής κινηματογραφικών ταινιών με 100 καθίσματα ή για δεξιώσεις 150 ατόμων.

Το Κέντρο διαθέτει τέλειο τεχνικό εξοπλισμό, με ρυθμιζόμενο φωτισμό, ηχητική και μικροφωνική εγκατάσταση σ' όλους τους χώρους, ενώ υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς εικόνας από τον έναν όροφο στον άλλο και από τη μία αίθουσα στην άλλη. Διαθέτει επίσης οθόνη 2x2,60μ. για προβολή slides και κινηματογραφική μηχανή προβολής 16mm. Στον εξοπλισμό του Κέντρου περιλαμβάνονται 200 καθίσματα βήμα ομιλητού πάνελ συνεδριάσεων και πιάνο.

Στους βοηθητικούς του χώρους περιλαμβάνεται γραφείο διεύθυνσης και υποδοχής, μεγάλη κουζίνα στο ισόγειο και μικρή στον 1^ο όροφο με δυνατότητα εξυπηρέτησης 150 επισκεπτών για πραγματοποίηση δεξιώσεων και αποθηκαστικοί χώροι.

Τέλος, το Κέντρο προστατεύεται από υψηλής τεχνολογίας αντικλεπτικό συναγερμό, συνδεδεμένο με εταιρεία security ως και σύστημα παρακολούθησης των εσωτερικών και εξωτερικών του χώρων.

2.7. Το Μουσείο Μπαΰρον.

2.7.1. Παρουσίαση.

Είναι κτίσμα που έγινε τη δεκαετία του 1990, για να στεγάσει όλα τα ευρισκόμενα στην Ελλάδα ενθυμήματα του Άγγλου φιλέλληνα ποιητή και ευεργέτη του Μεσολογγίου, του Λόρδου Βύρωνα.

Στο κτίριο αυτό εδρεύει, από το 1991 η Βυρωνική Εταιρεία, της οποίας το έργο παρουσιάσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

2.8. Βάλβειος Βιβλιοθήκη.

2.8.1. Παρουσίαση.

Ο Ζηνόβιος και ο Δημήτριος Βάλβης – γιοι του ιερέα Ιωάννη Βάλβη που σκοτώθηκε στην ανατίναξη του Ανερόμυλου, κατά την Έξοδο, – διετέλεσαν και οι δύο Πρωθυπουργοί της χώρας. Ο πρώτος εκλέχθηκε, ενώ ο δεύτερος ήταν υπηρεσιακός. Και οι δύο ήταν επιφανείς νομικοί, με σπουδές στην Πίζα της Ιταλίας.

Η οικία Βάλβη δωρίθηκε στο Δήμο Μεσολογγίου από τον Ζαφείριο Παντ. Βάλβη, το 1962. Από τότε, λειτουργεί ως Δημοτική – δανειστική – βιβλιοθήκη. Αριθμεί σήμερα 20.000 βιβλία, διαθέτη αναγνωστήριο 20 θέσεων και είναι ταξινομημένη, σύμφωνα με τα διεθνή ταξινομικά σύστημα D.D.G.

Στο ισόγειο του κτιρίου στεγάζονται τα Γενικά Αρχεία του Κράτους που περιέχουν συμβόλαια και κάθε είδους έγγραφα του νομού (σχολικά, δικαστικά, δημοτικά), από το 1835 μέχρι σήμερα.

Πίνακας 9

Έτος	Προϋπολογισμός 2006	Προϋπολογισμός 2007
Σύνολο Εξόδων	35.000,00	45.000,00

2.9. Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης Χρήστου και Σοφίας Μοσχανδρέου.

2.9.1. Ιστορική Αναφορά.

Ο Χρήστος Μοσχανδρέου, οραματιστής της δημιουργίας και λειτουργίας της Πινακοθήκης γεννήθηκε στο Μεσολόγγι το 1950 από Αιτωλοακαρνάνες γονείς. Είναι συλλέκτης ιδεολόγος και λάτρης της ελληνικής τέχνης. Μαζί με τη γυναίκα του Σοφία, αποφάσισαν και δημιούργησαν την Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης για να προσφέρουν σ' ολόκληρο το Νομό Αιτωλοακαρνανίας τη δυνατότητα επαφής με τη σύγχρονη εικαστική πραγματικότητα αλλά και τη μελέτη.

Μία μεγάλη εξειδικευμένη βιβλιοθήκη Τέχνης και Ιστορίας του Νομού είναι ανοιχτή στους μελετητές και τους νέους, καθώς θεωρήθηκε απαραίτητη η γνώση της τέχνης από τους ιδρυτές της.

Το κτίριο της Πινακοθήκης, κατασκευασμένο περίπου το 1835, ανακαινίστηκε και οι εργασίες χρηματοδοτήθηκαν εξ' ολοκλήρου από την οικογένεια Μοσχανδρέου, χωρίς επιδοτήσεις και χωρίς καμία κρατική ενίσχυση. Η μόνη πρόθεση των δύο αυτών πνευματικών ανθρώπων ήταν να δημιουργήσουν έναν πολιτιστικό πυρήνα με συνεχή δράση στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

2.9.2. Παρουσίαση.

Η Πινακοθήκη του Χρήστου και της Σοφίας Μοσχανδρέου είναι Μουσείο που περιέχει έργα ζωγραφικής, χαρακτικής και γλυπτικής Ελλήνων καλλιτεχνών του 20^{ου} αιώνα.

Οι επισκέπτες του Μουσείου μπορούν να περιηγηθούν στις σύγχρονες δημιουργίες των καλλιτεχνών, μέσα από 300 αντιπροσωπευτικά έργα ζωγράφων, όπως των Μόραλη Γκίκα, Τσαρούχη, Σπυρόπουλου, Ζούνη, Γ. Μανουσάκη, Ν. Χουλιάρá, Σικελιώτη, Ζουμπουλάκη κ.α.

Το τμήμα της γλυπτικής φιλοξενεί έργα των Γιάννη Παπά, Γερολυμάτου, Παπαδούκα, Δικέφαλου κ.α. Το Μουσείο διαθέτει μία θαυμάσια μικρή συλλογή γλυπτικής που παρουσιάζεται τόσο στους εσωτερικούς όσο και στους εξωτερικούς χώρους του.

Ένας ακόμη ιδιαίτερος χώρος του Μουσείου είναι αφιερωμένος στη χαρακτηριστική. Η συλλογή χαρακτηριστικής περιλαμβάνει έργα μεγάλων χαρακτών του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, όπως των Ζαβιτσιάνου, Θεοδωρόπουλου, Κεφαληνού, Βελισαρίδη, Κατσοιλιδίδη και άλλων.

Δεν θα πρέπει ασφαλώς να παραλείψουμε να αναφερθούμε στη Βιβλιοθήκη που φιλοξενείται στον πρώτο όροφο της Πινακοθήκης και εξειδικεύεται στην ιστορία του Νομού και τις Τέχνες. Η Βιβλιοθήκη περιλαμβάνει σήμερα περισσότερους από 3000 τόμους, ενώ εμπλουτίζεται συνεχώς.

Στη Βιβλιοθήκη φυλάσσονται επίσης σπάνια έντυπα, σύγχρονα της Επανάστασης του 1821, χειρόγραφες επιστολές, τόμοι που χρονολογούνται από το 1825 και μετά, εφημερίδες και έντυπα της ίδιας περιόδου, καθώς και αυθεντικά κείμενα των Ελληνικών Συνταγμάτων.

Τέλος, περιλαμβάνονται καλλιτεχνικές εκδόσεις έργων του Οδυσσέα Ελύτη, του Γιάννη Ρίτσου και άλλων, που φιλοτέχνησαν ο Γιάννης Κεφαλληνός, η Βάσω Κατράκη, ο Γιάννης Τσαρούχης και άλλοι.

2.10. Λαογραφικό Μουσείο.

2.10.1. Παρουσίαση.

Με την υπ' αριθμ. 305/1996 Πράξη του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λειτουργεί ο Λαογραφικός - Πολιτιστικός Σύλλογος του Μεσολογγίου. Σκοπός του Συλλόγου είναι η συλλογή, καταγραφή και αξιοποίηση της λαϊκής δημιουργίας σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής. Επιδιώκει επίσης την επαφή και επικοινωνία της νέας γενιάς με την Πολιτιστική κληρονομιά του Μεσολογγίου.

Είναι γεγονός πως, χάρη στην πολιτιστική ευαισθησία των Μεσολογγιτών, το Λαογραφικό Μουσείο εμπλουτίστηκε με πολλά εκθέματα σχετικά με τη λαϊκή ζωγραφική, υφαντική, επαγγελματική, αλιευτική, γεωργική και κτηνοτροφική ζωή. Θα πρέπει τέλος να επισημάνουμε πως ο Λαογραφικός Σύλλογος είναι ένας «ζωντανός» οργανισμός που πρωτοστατεί σε θέματα ιστορικά, αρχαιολογικά, πολιτιστικά και συντελεί στην αναβάθμιση της πολιτιστικής ζωής της πόλης.

2.11. Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο.

Το μηχανοστάσιο του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού, που έχει ανακαινιστεί, λειτουργεί σαν Πολιτιστικό Κέντρο, όπου δίνονται διαλέξεις, γίνονται εκθέσεις ζωγραφικής και συναυλίες, στεγάζεται η Κινηματογραφική Λέσχη, ενώ επίσης ανεβάζονται θεατρικές παραστάσεις, σε ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα.

Ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Μεσολογγίου ήταν ο κεντρικότερος σταθμός του δικτύου της Βορειοδυτικής Ελλάδας (Σ.Β.Δ.Ε.), που δημιούργησε ο μεγάλος Μεσολογγίτης Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης. Ο σταθμός εγκαινιάστηκε το 1885, από τον Πρωθυπουργό.

2.12. Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός.

2.12.1. Παρουσίαση.

Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Μεσολογγίου είναι ο πρώτος ελεύθερος ιδιωτικός σταθμός που ιδρύθηκε στην Ελλάδα. Πρωτολειτούργησε το 1959 και εξέπεμπε από το παλαιό Δημαρχείο της πόλης. Παρά το κρατικό μονοπώλιο της ραδιοφωνίας που υπήρχε, καμία απ' της κυβερνήσεις που πέρασαν, δεν το έκλεισε, αν και ποτέ δεν εντάχθηκε σε κρατικό πρόγραμμα.

Από το 1960 και μετά, ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Μεσολογγίου γνώρισε μέρες μεγάλης ακμής. Χάρη στα μεγάλα έσοδά του – από τις διαφημίσεις κυρίως – έπαιξε σπουδαίο πολιτιστικό και φιλανθρωπικό ρόλο στη ζωή της πόλης. Με την ανάπτυξη της ελεύθερης ραδιοφωνίας, ο Ραδιοφωνικός Σταθμός πέρασε τα τελευταία χρόνια μια περίοδο κρίσης, αλλά ξαναβρίσκει σταδιακά την παλιά του δραστηριότητα και δύναμη. Σ' αυτό συντελεί η ιδιωτική ενασχόληση της νέας γενιάς κυρίως του Μεσολογγίου που αγαπά και στηρίζει τον τόπο, όπως μπορεί.

2.13. Το Ξενοκράτειο.

2.13.1. Ιστορική αναφορά.

Το Ξενοκράτειο είναι ένα ωραίο δείγμα νεοκλασικού κτίσματος, που βρίσκεται απέναντι από τη δυτική πλευρά του Ιερού Ναού του Αγίου Παντελεήμονα. Χτίστηκε το 1885.

Το «Ξενοκράτειον Διδακτήριον» ήταν δωρεά δύο αδελφών, του Θεόδωρου και του Κωνσταντίνου Ξενοκράτη. Προοριζότανε να λειτουργήσει σαν Παρθεναγωγείο, ο ρόλος του όμως υπήρξε βαρυσήμαντος και ποικιλόμορφος.

Στις ευρύχωρες αίθουσές του φιλοξένησε κατά καιρούς:

- Το Διδασκαλικό Σύλλογο Μεσολογγίου
- Την Επιθεώρηση Δημοτικών Σχολείων Μεσολογγίου
- Την Νυχτερινή Σχολή Μεσολογγίου
- Το 1^ο Νηπιαγωγείο Μεσολογγίου
- Τον πρώτο Μετεωρολογικό Σταθμό Μεσολογγίου

Ο πολυδιάστατος ρόλος του δεν σταματάει εδώ:

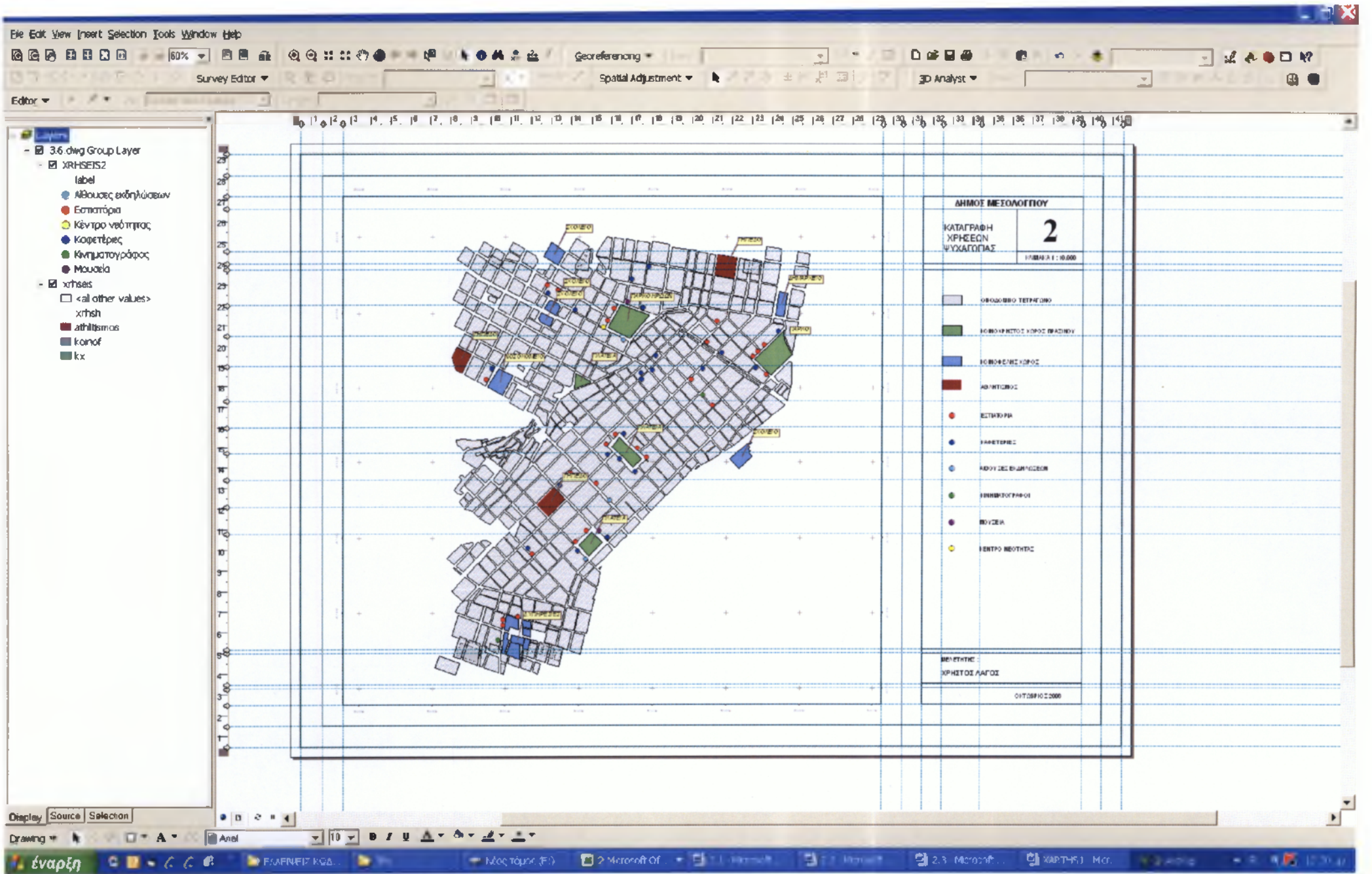
- Κατά τους πολέμους επιτάχθηκε από τις στρατιωτικές αρχές
- Το 1946 λειτουργεί ως Νοσοκομείο
- Οι αίθουσές του κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκαν ως εκλογικά κέντρα
- Σπουδαία θεατρικά έργα παίχτηκαν σ' αυτό
- Το χώλ του ισογείου χρησιμοποιήθηκε κάποτε και ως παλαίστρα
- Υπήρξε το 1^ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου

2.13.2. Παρουσίαση.

Σήμερα στο Ξενοκράτειο – το οποίο έχει κριθεί διατηρητέο μνημείο – στεγάζεται το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών του Δήμου Μεσολογγίου, του οποίου τις δραστηριότητες αναφέραμε διεξοδικά σε προηγούμενο κεφάλαιο. Στο ισόγειο γίνονται τα μαθήματα παιδαγωγικών και εικαστικών, τα μαθήματα μουσικής και χορού, ενώ ο 1^{ος} όροφος χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος. Υπάρχει μία αίθουσα στον ίδιο όροφο, όπου τα μέλη της ΚΔΑΠ συνεδριάζουν – η αίθουσα αυτή χρησιμοποιούταν για τις εορταστικές εκδηλώσεις των παιδιών, όταν το κτίριο λειτουργούσε ως 1^ο Δημοτικό Σχολείο της Πόλης.

Στον προαύλιο χώρο του, έχουν διαμορφωθεί δύο μικρά γήπεδα μπάσκετ, ένα γήπεδο βόλλεϋ, ενώ πραγματοποιούνται και όλες οι υπόλοιπες αθλητικές δραστηριότητες των παιδιών, όταν ο καιρός το επιτρέπει.

Ορισμένα από τα μουσεία που λαμβάνουν χώρο στο Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και φανερώνουν την σπουδαία κληρονομιά που μας άφησαν οι μεγάλοι πολιτικοί και φιλόσοφοι της εποχής φαίνονται στον παρακάτω χάρτη.

Χάρτης Γ.2.1.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

(Γ.Σ.Π. – G.I.S.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

(Γ.Σ.Π. – G.I.S.)

1.1. Ορισμός των Γ.Σ.Π.

Δεν είναι εύκολο να δώσουμε τον ορισμό ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών, γιατί λειτουργεί σε διαφορετικά επίπεδα και γίνεται με διαφορετικό τρόπο αντιληπτό. Ένας τεχνικός ορισμός⁶ είναι ότι ένα Γ.Σ.Π. είναι ένα σετ εργαλείων που χρησιμοποιούνται για την εισαγωγή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και εμφάνιση χωρικών (γεωγραφικών) πληροφοριών. Είναι συνδυασμός ενός Computer Aided Design συστήματος (CAD) και ψηφιακής χαρτογραφίας ενοποιημένης με βάση δεδομένων (Data Base).

Πιο γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως G.I.S. είναι ένας τρόπος λήψης σωστών αποφάσεων μέσα σ' ένα οργανισμό όπου όλες οι πληροφορίες σχετίζονται με το χώρο και αποθηκεύονται κεντρικά. Πρόκειται για μία συστηματική ταξινόμηση στοιχείων της γήινης επιφάνειας σχετικά με τη χωρική κατανομή, μία προσπάθεια συστηματικής χρησιμοποίησης χαρτογραφικών δεδομένων, η οποία ξεκίνησε κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του '60 και '70, και, όπως ήταν αναμενόμενο, εξελίχθηκε. Η εξέλιξη αυτών των συστημάτων οφείλεται στην ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών των ηλεκτρονικών υπολογιστών που δημιούργησαν νέα σύγχρονα συστήματα που χειρίζονται αναλύουν και παρουσιάζουν πληροφορίες από το γεωγραφικό χώρο.

---

⁶ Βουτυνιώτη Αναστ. «Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (Γ.Σ.Π. – G.I.S.) Βασικές Έννοιες – Λειτουργίες Εφαρμογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Καλαμάτα 2003

1.2. Βασικά χαρακτηριστικά των Γ.Σ.Π.

α) Το κύριο χαρακτηριστικό των συστημάτων G.I.S. είναι η δυνατότητα τροποποίησης των δεδομένων. Αυτό επιτυγχάνεται με την αφαίρεση τυχόν σφαλμάτων, την ενημέρωση του αρχείου με την προσθήκη νέων δεδομένων και με τη χρησιμοποίηση των υπάρχοντων δεδομένων σε διαφορετικές εργασίες από την αρχική.

β) Επιπρόσθετα, τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών χαρακτηρίζονται από την ευρεία χρησιμοποίηση των επιπέδων πληροφορίας (layers). Η εισαγωγή δεδομένων⁷ γίνεται με τη χρήση των layers τα οποία μπορεί να παρομοιαστούν με διαφανείς σελίδες, που περιέχουν μία καθορισμένη από το χρήστη ομάδα πληροφοριών. Σε ένα layers είναι δυνατόν να απεικονιστούν όλα τα είδη των στοιχείων, σημεία, γραμμές, επιφάνειες, και εικόνες. Για την τοποθέτηση ενός στοιχείου στο layers, δηλώνεται το γεωγραφικό μήκος και πλάτος, το είδος του συμβολισμού που επιθυμεί ο χρήστης και οι πληροφορίες (ονόματα, γράμματα, αριθμοί, κ.ά.) που συνοδεύουν την καταχώρησης. Με τον τρόπο αυτόν, είναι δυνατή η παρουσίαση όποιων ομάδων πληροφοριών απαιτούνται για τη μελέτη που πραγματοποιείται, χωρίς να γίνεται σύγχυση των πληροφοριών.

γ) Επιπλέον τα Γ.Σ.Π. διαθέτουν τη δυνατότητα μεγέθυνσης και σμίκρυνσης (zoom in και zoom out αντίστοιχα) που μας επιτρέπει να μεταβάλουμε την απεικόνιση, όπως εμείς θέλουμε. Η δυνατότητα αυτή βοηθάει όχι μόνο στην καλύτερη παρουσίαση και επεξεργασία των δεδομένων, στην ακρίβεια των ψηφιοποιημένων δεδομένων, καθώς μπορούμε να παρατηρήσουμε, σ' έναν ψηφιακό χάρτη, λεπτομέρειες που δεν είναι δυνατό να φανούν σε μικρότερη κλίμακα. Άλλωστε με την τροποποίηση του zoom επηρεάζονται όλα τα layers, με αποτέλεσμα να διατηρείται η σχέση των πληροφοριών μεταξύ των επιπέδων, δεν έχουμε δηλαδή αλλοίωση των άλλων στοιχείων.

δ) Τέλος, τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών εφαρμόζουν ποικίλες μεθόδους επεξεργασίας στα κατοχυρωμένα δεδομένα, και μ' αυτό

⁷ Βουτυνιώτη Αναστ. «Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (Γ.Σ.Π. – G.I.S.) Βασικές Έννοιες – Λειτουργίες Εφαρμογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Καλαμάτα 2003

τον τρόπο μπορούν να δίνουν απαντήσεις σε πολύπλοκες και συνδυαστικές ερωτήσεις που τίθεται από το χρήστη.

Επιπρόσθετες δυνατότητες G.I.S. είναι οι ακόλουθες:

- Ταχύτητα αναζήτηση πληροφοριών.
- Δυνατότητα καταγραφής και επεξεργασίας μεγάλου αριθμού πληροφοριών.
- Ικανότητα ταυτόχρονης παρουσίας διαχρονικών πληροφοριών.
- Δυνατότητα ανάλυσης των πληροφοριών για τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων, την επεξεργασία επιπτώσεων, τον υπολογισμό εξελίξεων ποσοτικών μεγεθών.
- Ταχύτατη χαρτογραφική απεικόνιση και δημιουργία θεματικών χαρτών με βάση τη σημερινή κατάσταση και ακόμα πρόβλεψη των μελλοντικών εξελίξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ – ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ Γ.Σ.Π. ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

2.1. Βασικά στοιχεία για το σχεδιασμό εφαρμογών.

Το πρώτο βασικό στοιχείο στη διαδικασία σχεδιασμού είναι ο χώρος αναφοράς. Αυτός καθορίζει την επιλογή της μεθοδολογίας σχεδιασμού. Έτσι, για παράδειγμα, για τον αστικό σχεδιασμό έχουμε σαν χώρο αναφοράς την πόλη, ενώ για τον περιφερειακό επιλεγμένες χωρικές ενότητες με διάφορες πληροφορίες (διοικητικά όρια, φυσικό ανάγλυφο, κ.λ.π.)

Κύριος στόχος του σχεδιασμού είναι η εξασφάλιση της συνύπαρξης και της αλληλεξάρτησης όλων αυτών των πληροφοριών, ενώ χαρακτηριστικό του είναι η αναγκαιότητα να ληφθούν αποφάσεις, με βάση μεγάλο όγκο πληροφοριών από διάφορες πηγές. Η βασικότερη πηγή τέτοιων πληροφοριών είναι οι χάρτες.

Ο χάρτης αποτελεί μία πηγή πληροφορίας με μεγάλη πυκνότητα. Σπάνια οι διατιθέμενοι χάρτες σε μία περιοχή είναι συγκρίσιμοι μεταξύ τους, καθώς χρησιμοποιούμε διαφορετικά κάθε φορά δεδομένα για την κατασκευή τους, ενώ άλλες φορές δε χρειάζεται το σύνολο των δεδομένων που περιλαμβάνει ένας χάρτης.

Επιπλέον, απαραίτητα στοιχεία για το σχεδιασμό εφαρμογών των Γ.Σ.Π. είναι τα αριθμητικά δεδομένα, που συνήθως αντλούνται από πίνακες με στατιστικά στοιχεία ή ποσοστά και παρέχονται από διάφορους φορείς όπως είναι οι Στατιστικές Υπηρεσίες, το Ε.Σ.Υ.Ε., διάφορα Υπουργεία. Τέλος, σημαντικές πληροφορίες περιέχονται σε κείμενα και εκδόσεις που αναφέρονται στην περιοχή. Εύλογα μπορούμε να συμπεράνουμε πως η εύρεση, η μελέτη και η τελική επιλογή των χρήσιμων για το σχεδιασμό πληροφοριών, καθώς και η ένταξή τους σε κοινή βάση, αποτελούν μία περίπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία.

2.2. Παραγωγοί Θεματικοί Χάρτες από την Εφαρμογή Πολεοδομία – Κτηματολόγιο.

2.2.1. Δημιουργία και Διαχείριση Ιστορικών Κέντρων και

Αρχαιολογικών Χώρων. Αρχείο Παραδοσιακών κτηρίων.

Η πρώτη εφαρμογή περιλαμβάνει την αρχειοθέτηση γραφικών, περιγραφικών αλλά και φωτογραφικών πληροφοριών για τις περιοχές που χαρακτηρίζονται ιστορικά κέντρα (όπως είναι ο Κήπος των Ηρώων που παρουσιάσαμε σε άλλο σημείο του εκπονήματός μας) ή αρχαιολογικοί χώροι και αναπλάσεις αυτών. Θα πρέπει να υπάρχει αρχείο κτηρίων ή μνημείων, ο χαρακτηρισμός τους, οι χρήσεις καθώς και οι επισκευές τους.

Η δεύτερη εφαρμογή των παραδοσιακών κτηρίων, περιλαμβάνει αρχειοθέτηση γραφικών, περιγραφικών, αλλά και φωτογραφικών πληροφοριών για τα παραδοσιακά διατηρητέα κτίσματα του κάθε Δήμου. Η παρουσίαση γίνεται με σύμβολα, στο ψηφιακό υπόβαθρο, των παραδοσιακών διατηρητέων κτισμάτων.

Το ψηφιακό υπόβαθρο αποτελείται από:

- α) Το περίγραμμα του ιστορικού κέντρου
- β) Τους δρόμους
- γ) Τα κτήρια

Οι διάφοροι χάρτες μπορούν να πλαισιωθούν από φωτογραφίες των διατηρητέων, αλλά και από αρχεία τεκμηρίωσης, όπου θα περιγράφονται τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του κάθε κτηρίου. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει και η προοπτική ενσωμάτωσης βίντεο, όπου θα εμφανίζεται η άποψη των κεντρικών ή άλλων επιλεγμένων δρόμων ή ακόμα εσωτερικά ναών ή διατηρητέων μνημείων. Μ' αυτό τον τρόπο, θα μπορούμε πιο εύκολα να αντιληφθούμε τα κτήρια, όντας τοποθετημένα μέσα στο ευρύτερο περιβάλλον τους.

[θα θέλαμε στο σημείο αυτό να παρουσιάσουμε έναν χάρτη του ιστορικού μνημείου του Κήπου των Ηρώων:]

1 ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟΝ	22 ΝΟΤΙΑ ΜΟΝΑΧΕΙΑ	31 ΑΠΟΔΕΙΧΤΕΣ
2 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	23 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	32 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ
3 ΜΟΝΑΧΕΙΑ	24 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	33 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
4 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	25 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	34 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
5 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	26 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	35 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
6 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	27 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	36 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
7 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	28 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	37 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
8 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	29 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	38 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
9 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	30 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	39 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
10 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	31 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	40 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
11 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	32 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	41 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
12 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	33 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	42 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
13 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	34 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	43 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
14 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	35 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	44 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
15 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	36 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	45 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
16 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	37 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	46 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
17 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	38 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	47 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
18 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	39 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	48 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
19 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	40 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	49 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
20 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	41 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	50 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
21 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ	42 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	51 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	43 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	52 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	44 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	53 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	45 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	54 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	46 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	55 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	47 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	56 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	48 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	57 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	49 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	58 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	50 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	59 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	60 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	61 ΚΟΙΤΩΝΙΟΝ
	62 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	

2.2.2. Μειονεκτικές Προεκτάσεις της Χαρτογραφίας και των Γ.Σ.Π.

Κλείνοντας το τελευταίο κεφάλαιο αυτής της εργασίας, θεωρούμε χρήσιμο να κάνουμε μία αναφορά στα μειονεκτήματα της χαρτογραφίας και των Γ.Σ.Π.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι ο όγκος των πληροφοριών που παράγονται από τις σχετικές υπηρεσίες. Συνέπεια αυτού είναι το γεγονός ότι διάφοροι επιστήμονες τείνουν να περιγράψουν την ίδια περιοχή με διαφορετικούς τρόπους, ακόμη κι αν αυτοί προέρχονται από τον ίδιο κλάδο.

Αυτό οδηγεί στη διαπίστωση πως οι περιγραφές των γεωγραφικών φαινομένων δεν είναι οικονομικά συμφέρουσες. Επιπλέον προβλήματα προκύπτουν, επειδή τα ψηφιακά γεωγραφικά δεδομένα δεν είναι συστηματικά κατοχυρωμένα, με αποτέλεσμα την έλλειψη πληροφοριών για ορισμένες περιοχές. Το πρόβλημα αυτό εντείνεται από το γεγονός ότι απουσιάζει ένας κεντρικός οργανισμός συντονισμού και ελέγχου της ψηφιακής καταχώρησης δεδομένων.

Οι τελευταίες κατευθύνσεις της έρευνας αναζητούν καλύτερους τρόπους για την περιγραφή των ιδιοτήτων του γήινου ανάγλυφου και υπεδάφους. Μια επίσης σημαντική προσπάθεια συντελείται, ώστε τα G.I.S. να γίνουν πιο «φιλικά προς το χρήστη», καθώς σε πολλές περιπτώσεις, το κοινό στερείται των άκρων εξειδικευμένων γνώσεων που απαιτούνται.

Παρόλες τις δυσχέρειες, αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που επιθυμούν την πρόσβαση στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών. Με τις τιμές του hardware να πέφτουν συνεχώς και με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, με την εξέλιξη της τεχνολογίας των G.I.S. και των εφαρμογών τους, ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι ανά τον κόσμο γνωρίζουν αυτό το νέο «Σύστημα».

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάποιες από τις ερωτήσεις που παρέθεσα προκειμένου να συλλέξω στοιχεία και να αναπτύξω το θέμα σχετικά με τα πολιτισμικά και πολιτιστικά του Δήμου Ι. Π Μεσολογγίου παρουσιάζονται στο παρακάτω ερωτηματολόγιο:

1. Ρώτησα το Ζεύγος Χρήστου και Σοφίας Μοσχανδρέου να μου κάνουν μια ιστορική αναφορά σχετικά με την Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης που δημιούργησαν στο Δήμο Μεσολογγίου.
2. Ρώτησα τον Μεσολογγίτη Δικηγόρο Νικόλαο Κορδόση να μου κάνει μια ιστορική αναφορά σχετικά με το σπίτι του Αρχηγού της Εξόδου, Αθανασίου Ραζή Κότσικα.
3. Απευθύνθηκα στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και συγκεκριμένα στον Αντινομάρχη Δημ. Καπώνη, ο οποίος ασχολείται με τα πολιτιστικά του Νομού να με ενημέρωσε σχετικά με την ίδρυση του κέντρου Δημιουργικής απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.).
4. Απευθύνθηκα στον Νομάρχη του Νομού Αιτωλοακαρνανίας Κύριο Θ. Σώκο να μου δώσει κάποιες πληροφορίες για να κατανοήσω τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της πολιτιστικής πολιτικής του Νομού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αυτού.
5. Απευθύνθηκα στο χορευτικό τμήμα του Πνευματικού κέντρου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου καιμίλησα με τον υπεύθυνο της σχολής χορού κύριο Ι. Καραβασίλη, του παρέθεσα κάποια ερωτήματα σχετικά με την ημερομηνία ίδρυσης, τον αριθμό μελών και τους στόχους της σχολής.
6. Ανάτρεξα στην Βιβλιοθήκη του Δήμου Ι. Π Μεσολογγίου και μαζί με τον υπεύθυνο της Βιβλιοθήκης αναζήτησα βιβλία που εξιστορούν τις

Επετειακές-Εορταστικές εκδηλώσεις του Δήμου, καθώς και ιστορικές αναφορές σχετικά με την Εορτή Εξόδου.

7. Μετά από επίσκεψή μου στο Μουσείο Μπιάυρον και συνομιλίας μας με εκπροσώπους της Δημοτικής Αστυνομίας και εκπροσώπους του Δήμου (ΔΕΠΑΜ), ζήτησα να μου κάνουν μια ιστορική αναφορά σχετικά με τη λειτουργία του κτηρίου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Μια πρόταση μου για την καλύτερη διευκόλυνση του Δήμου Μεσολογγίου και γενικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δραστηριοποιείται σε αυτόν θα ήταν μια πιο εκτεταμένη χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφορικής λόγω του όγκου των πληροφοριών που επεξεργάζονται.
2. Μια άλλη πρότασή μου σχετικά με την ανάδειξη της ιστορίας του Δήμου Ι.Π Μεσολογγίου θα ήταν η δημιουργία ενός πανεπιστημιακού τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας μέσα από το οποίο θα γινόταν η ανάδειξή της.
3. Δημιουργία Αναπτυξιακής εταιρείας στο Δήμο Ι.Π Μεσολογγίου για την λήψη προγραμμάτων μέσω του παλιού κοινοτικού πλαισίου στήριξης τωρινού ΕΣΠΑ.
4. Αξιοποίηση της Πολιτιστικής κληρονομιάς ("πελάδες") της νήσου Τουρλίδας και της παραλίας της μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων σε συσχετισμό με την προστασία του περιβάλλοντος(Αειφόρος Ανάπτυξη).
5. Μια άλλη πρότασή μου για την Τουριστική Ανάπτυξη του Δήμου Ι.Π Μεσολογγίου είναι η εκμετάλλευση του λιμανιού με τη δημιουργία γραμμών Μεσολόγγι-Ζάκυνθος και Μεσολόγγι-Κεφαλλονιά.
6. Δημιουργία Δημοτικού πάρκινγκ για την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος που παρατηρείτε τις ώρες αιχμής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε την πολιτιστική δραστηριότητα του δήμου της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, με τη βοήθεια και της Τεχνολογίας, μέσω του Γεωγραφικού συστήματος Πληροφοριών.

Καταλήξαμε λοιπόν στα παρακάτω συμπεράσματα:

- Στο δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου παρατηρείται έντονη πολιτιστική δραστηριότητα και ποικίλες εκδηλώσεις που καταδεικνύουν την πολιτιστική συνείδηση των πολιτών και το ανεβασμένο πνευματικό τους επίπεδο.
- Η πόλη βρίθκει από πολιτιστικές υποδομές, ιστορικές και πνευματικές, οι οποίες όμως χρειάζονται μεγαλύτερη οικονομική στήριξη από το Δήμο Μεσολογγίου και πιο οργανωμένη προβολή.
- Χρειάζεται επίσης μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση από τους Κρατικούς φορείς, καθώς οι επιχορηγήσεις – κυρίως στον πολιτιστικό τομέα – είναι ελλιπείς.
- Θεωρούμε πως ο δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου θα πρέπει να ενισχύσει τις ήδη υπάρχουσες πολιτιστικές δραστηριότητες και να ενταρρύνει, με κάθε τρόπο, τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες των δημοτών.
- Χρειάζεται επίσης να βελτιωθεί και να ενισχυθεί η προβολή και η διάδοση τόσο των πολιτιστικών εκδηλώσεων όσο και των πολιτιστικών υποδομών, εντός και εκτός Ελλάδας. Σ' αυτό τον τομέα, η συμβολή της τεχνολογίας κρίνεται απαραίτητη.

Ο διευρυμένος δήμος του Μεσολογγίου, ο οποίος περιλαμβάνει πλέον πολλά χωριά και οικισμούς, ως τον Εύηνο και την κορυφογραμμή του Ζυγού,

βρίσκεται σε έναν ευλογημένο τόπο, με πλούσιο και ένδοξο Ιστορικό παρελθόν, με μία βαθιά και αέναη πνευματική δραστηριότητα. Οι ανάγκες του τόπου αυτού τόσο στον πολιτικό όσο και στον πολιτιστικό τομέα είναι μεγάλες και χρειάζονται τη προσοχή όλων των φορέων, κρατικών και δημοτικών. Η συμμετοχή των δημοτών και η στήριξη τους στις πολιτιστικές και πνευματικές δραστηριότητες της πόλης είναι πράγματι εντυπωσιακή.

Ας αποτελέσει λοιπόν αυτή το παράδειγμα για την ευρύτερη δραστηριοποίηση και των άλλων φορέων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΕΤΑΑ – Επιμ. Φράνκο Μπιανκίνι και Μάικλ Πάρκινσον, «Πολιτιστική πολιτική και αναζωογόνηση των πόλεων», 1994.
2. ΕΕΤΑΑ – Ομάδα Επιμελητών, «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία, η αφανής πλευρά μίας προφανούς σχέσης», Αθήνα, 1994.
3. ΕΕΤΑΑ. Α.Ε. – Γ. Φωτέας τ. Γ. Γ. Υπουργείου Πολιτισμού – Βουλευτή, «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση» Αθήνα, Νοέμβριος 1992.
4. Κοδρόση Ακακία, «Γνωρίστε το Μεσολόγγι» Εκδόσεις Ασημακόπουλος, Μεσολόγγι 1999.
5. Μπιτσάνη Ε.Π. «Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη – Σχεδιασμός Πολιτισμικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προγράμματος», Εκδ. Διόνικος, Αθήνα, 2004.
6. Μπιτσάνη Ε.Π. «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Καλαμάτα, Οκτώβριος 2001.
7. Παλιούρας. Δ. Αθ., «Βυζαντινή Αιτωλοακαρνανία» Εκδόσεις Ιφίτος, Αγρίνιο 2004.
8. ΤΕΔΚ Ν. Αιτωλοακαρνανίας ΕΕΤΑΑ, «Αιτωλοακαρνανία: Φυσικό περιβάλλον, Ιστορία, Μνημεία, Οικολογικές και Πολιτιστικές διαδρομές», Εκδόσεις ΚΑΠΟΝ, Αθήνα 1995
9. Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αιτωλοακαρνανίας, «Οι Δήμοι της Αιτωλοακαρνανίας 2003» Εκδόσεις ΤΕΔΚ Ν. Αιτωλοακαρνανίας 2003.

10. Τσαούσης. Δ, «Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία» Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1983.
11. Ανδρουλακάκης Ν., Εισαγωγή στο ArcView. Εκδ. Παπασωτηρίου, Δεκέμβριος 2000.
12. Βουτυνιώτη Α., «Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, Βασικές Έννοιες – Λειτουργίες Εφαρμογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση», Καλαμάτα 2002.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. www.mesologi.gr
2. www.diexodos.gr
3. e-class, Σημειώσεις Βυθούλας Αλέξανδρος, Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας.
4. www.yr.po.gr Υπουργείο Πολιτισμού (Χάρτης της Ελλάδας με χωροθέτηση μνημείων, αρχαιολογικών χώρων κ.τ.λ.)
5. Geoarikonisis (Ελληνική εταιρεία που ασχολείται με Γ.Σ.Π.)
6. Marathon (Ελληνική εταιρεία εκπαίδευσης και διάθεσης του λογισμικού ArcGis-ArcView,ArcInfo)